

UABIO

Проект «Технічна допомога для експорту товарів СВAM з України в ЄС»

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ №1
Загальні положення та нормативно-правова база Механізму прикордонного вуглецевого коригування (СВАМ)

Проект: РКВ24UA03

Замовник: Нідерландське агентство підприємництва (RVO)

Виконавець: ТОВ «Біомаса-Карбон»

Автори: Георгій Гелетуша, Семен Драгнєв,
Наталя Драгнєва, Тетяна Желєзна

Київ – 2026

Зміст

Резюме	5
Вступ	6
Про цей документ.....	6
Огляд проекту «Технічна допомога для експорту товарів СВАМ з України в ЄС».....	7
Розділ 1. Взаємозв'язок Системи торгівлі квотами на викиди парникових газів ЄС та Механізму прикордонного вуглецевого коригування	9
1.1. Європейський зелений курс та кліматична нейтральність до 2050 року	9
1.2. Функціонування СТВ ЄС (EU ETS)	9
1.3. Проблема «витоку вуглецю»	13
1.4. СВАМ як інструмент вирівнювання умов конкуренції.....	13
1.5. Синхронізація СТВ ЄС та СВАМ у 2026–2034 роках	14
Розділ 2. Особливості функціонування Механізму прикордонного вуглецевого коригування у перехідному та основному періодах	15
2.1. Концептуальні основи та стратегічна мета СВАМ	15
2.2. Перехідний період (2023–2025 рр.)	18
2.3. Основний період (з 2026 року)	20
2.4. Оновлення 2025 року для спрощення та зміцнення СВАМ	23
2.5. Офіційна інформаційна сторінка СВАМ	25
Розділ 3. Огляд еволюції законодавства СВАМ	27
3.1. Законодавча хронологія та розвиток СВАМ	27
3.3. Архітектура Реєстру СВАМ	28
3.4. Процедура авторизації декларантів.....	30
3.5. Ввезення товарів на континентальний шельф або у виключну економічну зону держав-членів ЄС.....	31
Розділ 4. Розрахунок вбудованих викидів СВАМ	33
4.1. Правовий контекст та стратегічні цілі регулювання.....	33
4.2. Методологічна база визначення вбудованих викидів	33
4.3. Операційні вимоги: системні межі та моніторинг	34
4.4. Документарний супровід звітності та верифікації	35
4.5. Стратегічні висновки та дорожня карта впровадження	36
Розділ 5. Стандартні значення	36
5.1. Правовий контекст та стратегічне призначення акту	36
5.2. Методологічні засади визначення стандартних значень (<i>default values</i>).....	36
5.3. Механізм націнок (<i>mark-ups</i>) та стратегія їх впровадження	37
5.4. Специфічні правила для електроенергії, непрямих викидів та прекурсорів.....	38

Проект «Технічна допомога для експорту товарів СВМ з України в ЄС»

5.5. Реєстр стандартних значень та виробничих маршрутів.....	38
5.6. Стратегічні рекомендації для суб'єктів господарювання.....	39
Розділ 6. Коригування безоплатного виділення квот у межах СВМ	40
6.1. Вступ та стратегічний контекст регулювання.....	40
6.2. Ключові дефініції та сфера застосування.....	40
6.3. Методологія розрахунку коригування СВМ-сертифікатів (FAAg).....	41
6.4. Система бенчмарків СВМ та галузеві особливості	42
6.5. Висновки та стратегічний чек-лист.....	42
Розділ 7. Акредитація верифікаторів СВМ	43
7.1. Стратегічний контекст та сфера застосування регламенту.....	43
7.2. Процедурна архітектура надання та відкликання акредитації.....	44
7.3. Професійні вимоги до верифікаторів та персоналу.....	45
7.4. Методологія та етапи верифікаційної діяльності.....	45
7.5. Результати верифікації та цифрова інтеграція.....	46
7.6. Технічне охоплення та взаємне визнання (Додаток I та Розділ IV).....	47
Розділ 8. Принципи верифікації вбудованих викидів для СВМ	48
8.1. Правовий контекст та стратегічне значення регламенту	48
8.2. Глосарій та концептуальні основи верифікації.....	48
8.3. Протокол відвідування виробничих потужностей.....	48
8.4. Ризик-орієнтований підхід та рівні суттєвості	49
8.5. Структура та обов'язкові елементи верифікаційного звіту	50
8.6. Висновки для операторів виробничих установок у третіх країнах.....	50
Розділ 9. Комунікація з митними органами	51
9.1. Правова база та стратегічне значення обміну даними	51
9.2. Обсяг інформації, що передається митницею	51
9.3. Запити на верифікацію та часові межі реагування	51
9.4. Специфіка спеціальних митних режимів для переробки.....	51
Розділ 10. Методологія ціноутворення сертифікатів СВМ	52
10.1. Контекст та стратегічне значення регламенту.....	52
10.2. Фундаментальні принципи розрахунку ціни	52
10.3. Методологія перехідного періоду (2026 рік).....	52
10.4. Постійна модель ціноутворення (з 2027 року).....	53
10.5. Прозорість, звітність та адміністрування даних.....	53
Розділ 11. Оновлення функціонування Реєстру СВМ відповідно до Імплементативного Регламенту (ЄС) 2025/2550	54
11.1. Правовий контекст та мета прийняття акта.....	54
11.2. Ключові функціональні зміни в Реєстрі СВМ	54

Проект «Технічна допомога для експорту товарів СВМ з України в ЄС»

11.3. Нова архітектура доступу та делегування повноважень.....	55
11.4. Реєстрація та роль "незалежних осіб" та верифікаторів	55
11.5. Взаємодія з митними органами	56
11.6. Графік впровадження та прикінцеві положення.....	56
Розділ 12. Оновлення статусу уповноваженого декларанта СВМ за Імплементційним Регламентом (ЄС) 2025/2549	56
12.1. Загальна характеристика та правовий контекст	56
12.2. Оптимізація процедури надання статусу уповноваженого декларанта	57
12.3. Реформа часових обмежень та термінів розгляду	57
12.4. Спеціальні положення на 2026 рік та перехідні заходи	57
12.5. Процедурні аспекти відкриття статусу та вимоги до звітності	58
Висновки та рекомендації для українських експортерів.....	59
Загальні положення.....	59
Розрахунок вбудованих викидів.....	59
Стандартні значення (значення за замовчуванням)	60
Фінансове коригування та сертифікати	60
Верифікація	60
Особливості для українських експортерів.....	61
Додатки	62
Додаток 1. Глосарій.....	62
Додаток 2. Перелік джерел інформації	73

Резюме

Механізм прикордонного вуглецевого коригування (СВАМ) – інструмент екологічної політики ЄС для боротьби зі зміною клімату і досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року, призначений для застосування до імпортованих продуктів таких самих витрат на викиди вуглецю, які відображають ціну вуглецю в Системі торгівлі викидами ЄС, і які б понесли установки, що працюють у Європейському Союзі. Мета СВАМ – запобігти "витоку вуглецю", коли підприємства переносять виробництво до країн з менш жорсткими екологічними нормами, а також забезпечити рівні умови конкуренції між товарами, виробленими в ЄС, та імпортованими товарами з третіх країн. Таким чином, **СВАМ доповнює Систему торгівлі викидами ЄС (СТВ ЄС)**, застосовуючи еквівалентний набір правил до імпорту товарів на митну територію ЄС. Очікується, що СВАМ також сприятиме просуванню декарбонізації в країнах поза межами ЄС.

З 1 жовтня 2023 року до 31 грудня 2025 року діяв перехідний період СВАМ, під час якого європейські імпортери були зобов'язані подавати звіти про викиди парникових газів від виробництва поза межами ЄС певних видів імпортованих товарів без фінансових зобов'язань купівлі та здачі сертифікатів за вбудовані викиди.

З 1 січня 2026 року почався постійний період СВАМ, коли у Європейському Союзі на імпортерів будуть накладені фінансові зобов'язання з оплати вбудованих викидів парникових газів у певних товарах, вироблених поза межами ЄС. Це створює передумови для імпортерів у ЄС переорієнтуватися на імпорт низьковуглецевих товарів СВАМ або спробувати перекласти свої видатки, пов'язані з купівлею сертифікатів СВАМ, на виробників у третіх країнах. Найбільше від СВАМ постраждають країни, виробники яких експортують до ЄС значний обсяг відносно дешевих вуглецевоємних товарів і не застосовують внутрішнє вуглецеве ціноутворення. Безумовно, це несе серйозну загрозу для існуючого українського експорту до ЄС, на що наголошують вітчизняні промислові виробники та галузеві асоціації. Тому українським виробникам і експортерам товарів СВАМ у ЄС важливо ознайомитися та підготуватися до постійного періоду СВАМ для мінімізації потенційних негативних наслідків.

Методичні рекомендації висвітлюють загальні положення та нормативно-правову базу СВАМ і є першим документом у серії з трьох спеціалізованих видань, розроблених для підтримки українських експортерів. Другі методичні рекомендації будуть присвячені технічному керівництву з моніторингу та розрахунку вбудованих викидів для операторів установок, а треті – фінансовим та адміністративним процедурам СВАМ з верифікації, звітності та виконання зобов'язань.

Дана публікація описує загальні положення та нормативно-правову базу постійного періоду СВАМ і є першою у серії з трьох методичних рекомендацій, підготовлених ТОВ «Біомаса-Карбон» у межах проекту "Технічна допомога для експорту товарів СВАМ з України в ЄС", що реалізується за підтримки Міністерства закордонних справ Королівства Нідерландів у межах розвитку зовнішньої політики Королівства Нідерландів. Фінансування проекту відбувається за Програмою розвитку приватного сектору Нідерландського агентства підприємництва / *The Netherlands Enterprise Agency (RVO)*.

Вступ

Про цей документ

Методичні рекомендації №1 «Загальні положення та нормативно-правова база Механізму прикордонного вуглецевого коригування (СВМ)» призначені для технічних директорів, керівників виробництва, інженерів-екологів та фахівців з експорту українських підприємств, що експортують або планують експортувати до Європейського Союзу товари, охоплені СВМ.

Документ надає систематизований огляд нормативно-правової бази СВМ, пояснює ключові концепції та надає практичні рекомендації для забезпечення відповідності вимогам.

Україна посідає ключове місце серед торговельних партнерів ЄС у секторах, охоплених дією СВМ. Згідно зі звітом Європейської Комісії від 16 грудня 2025 року (COM(2025) 783)¹, у 2024 році український експорт відповідної продукції до ЄС склав близько 3,3 млрд євро (1,8% ВВП). Продукція чорної металургії становила майже 90% від цього обсягу, досягнувши 3,0 млрд євро. Експорт цементу склав 139 млн євро, тоді як показники за іншими категоріями (добрива, електроенергія та водень) були нижчими за 100 млн євро. У II кварталі 2025 року частка України в загальному імпорті товарів СВМ до ЄС сягнула майже 15%, зокрема 18,4% у сегменті заліза та сталі та 17,4% — цементу. При цьому українські виробники продемонстрували один із найвищих рівнів адаптації до нових правил: частка імпорту з України, що базується на фактичних даних про вбудовані викиди, зросла з 15% у IV кварталі 2023 року до 78% у II кварталі 2025 року.

Початок основного періоду СВМ з 1 січня 2026 року створює нові фінансові та адміністративні зобов'язання для експортерів товарів, охоплених СВМ. Розуміння нормативно-правової бази є критично важливим для:

- точного прогнозування витрат на СВМ;
- уникнення штрафів та санкцій;
- збереження конкурентоспроможності на ринку ЄС;
- планування інвестицій у декарбонізацію.

Методичні рекомендації складаються з 12 розділів. У першому розділі розглянуто концептуальний взаємозв'язок Системи торгівлі квотами на викиди ЄС та Механізму прикордонного вуглецевого коригування. У другому розділі описані особливості функціонування Механізму прикордонного вуглецевого коригування у перехідному та основному періодах. У третьому розділі представлена еволюція законодавства ЄС. Наступні розділи містять детальний огляд регламентів ЄС щодо функціонування СВМ, зокрема, Реєстру СВМ, авторизації декларантів, методів розрахунку вбудованих викидів, коригування безкоштовних квот, значення за замовчуванням, акредитації верифікаторів тощо.

Ці методичні рекомендації розроблені з метою ознайомлення ключових зацікавлених сторін із систематизацією законодавчих актів щодо СВМ та роз'яснення логіки їхнього впровадження. Рекомендації слугують орієнтиром у складній структурі нормативного поля

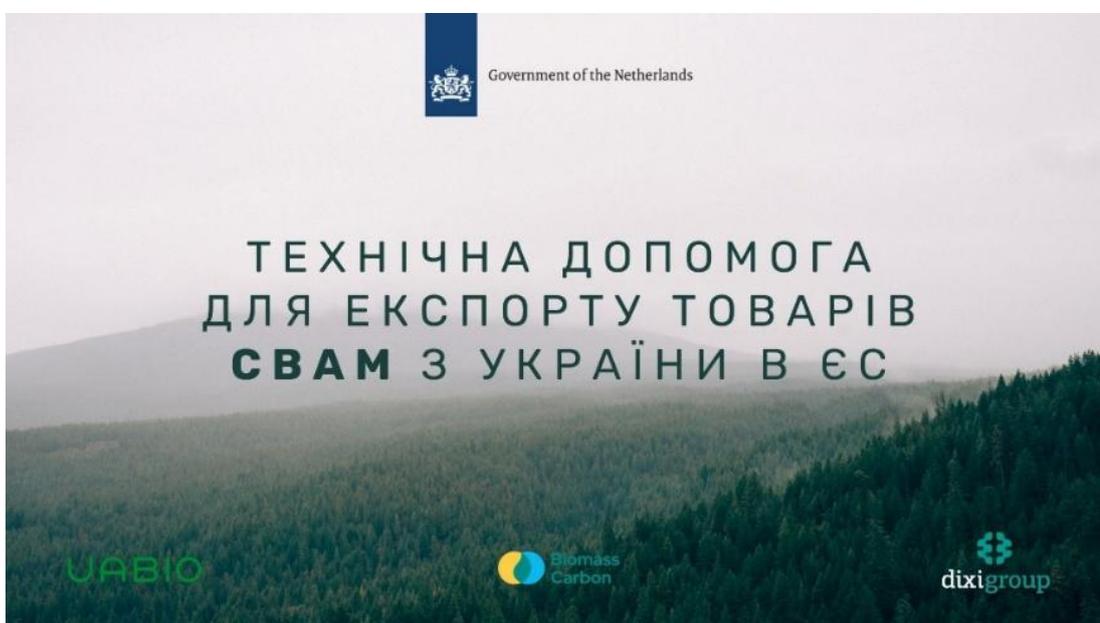
¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52025DC0783>

Проект «Технічна допомога для експорту товарів СВАМ з України в ЄС»

ЄС, проте для детального опрацювання специфічних питань – особливо тих, що стосуються фінансового планування, стратегічних інвестиційних рішень та процедур верифікації – рекомендується звертатися до оригінальних документів, опублікованих на офіційному вебпорталі Європейської Комісії. Такий підхід забезпечить врахування всіх юридичних аспектів та актуальних оновлень, що є критично важливим для мінімізації ризиків та забезпечення повної відповідності вимогам основного періоду СВАМ.

Огляд проєкту «Технічна допомога для експорту товарів СВАМ з України в ЄС»

Проект «Технічна допомога для експорту товарів СВАМ з України в ЄС» реалізовувався компанією «Біомаса-Карбон» у співпраці з аналітичним центром **DiXi Group** у період з листопада 2024 року до лютого 2026 року за підтримки **Міністерства закордонних справ Королівства Нідерландів** та **Нідерландського агентства підприємництва**.

Мета проєкту – посилення експортної спроможності українських виробників із секторів економіки, які зараз експортують або планують експортувати товари до ЄС відповідно до Механізму прикордонного вуглецевого коригування.

Експертна підтримка вітчизняних виробників товарів СВАМ покращить український експортний потенціал, що сприятиме розвитку вітчизняної економіки й росту її конкурентоздатності в умовах змін клімату та курсу на декарбонізацію.

У межах проєкту відібрані три вітчизняних виробника товарів СВАМ, які отримали комплексну консультаційну допомогу щодо:

- моніторингу викидів парникових газів;
- визначення вбудованих викидів вироблених товарів;
- передачі даних підзвітним декларантам СВАМ;
- подальшого експорту цих товарів у країни ЄС.

Крім цього, для українського бізнесу надавалися експрес-консультації щодо СВАМ.

Проект «Технічна допомога для експорту товарів СВАМ з України в ЄС»

Для забезпечення інформаційної та методичної підтримки зацікавлених сторін на офіційному вебсайті ТОВ «Біомаса-Карбон» у розділі «Новини» (<https://biomasscarbon.com.ua/en/news/>) розміщено серію тематичних матеріалів.

Також розроблено три спеціалізовані методичні посібники з питань СВАМ та проведено цикл навчальних вебінарів:

1. Основний період СВАМ: комплексний погляд на виклики та можливості для українського бізнесу. <https://biomasscarbon.com.ua/news/1085/>;
2. Практичні аспекти з моніторингу та звітності СВАМ. Покрокова інструкція для експортерів. <https://biomasscarbon.com.ua/news/1092/>;
3. Початок основного періоду. Готовність до нових правил та фінансових зобов'язань. <https://biomasscarbon.com.ua/news/1097/>.

Розділ 1. Взаємозв'язок Системи торгівлі квотами на викидами ЄС та Механізму прикордонного вуглецевого коригування

1.1. Європейський зелений курс та кліматична нейтральність до 2050 року

Європейський зелений курс² (*European Green Deal*) був прийнятий в ЄС в кінці 2019 року. Він спрямований на трансформацію Євросоюзу у сучасну, ресурсоефективну та конкурентоспроможну економічну систему. Головною метою реалізації Європейського зеленого курсу є досягнення кліматичної нейтральності Європи до 2050 року. Ця амбітна ціль була офіційно зафіксована у **Європейському кліматичному законі 2021 року** (*European Climate Law*³). В Закон також включено проміжну ціль ЄС щодо досягнення скорочення викидів парникових газів (ПГ) принаймні на 55% до 2030 року порівняно з 1990 роком. На забезпечення виконання цієї цілі було затверджено пакет законодавчих актів **“Fit for 55”**⁴. Він покликаний зробити усі сектори економіки ЄС придатними для досягнення мети щодо скорочення викидів ПГ справедливим, економічно ефективним та конкурентним способом.

Важливою складовою законодавчого пакета **“Fit for 55”** є принципова реформа **Системи торгівлі квотами на викиди парникових газів ЄС** (*EU Emission Trading System*⁵ – *EU ETS*). Зокрема, вона передбачає більш швидке скорочення загальної кількості квот на викиди ПГ в системі та поступову відмову від безкоштовних квот для деяких секторів. Одним з результатів реформи Системи торгівлі квотами на викиди парникових газів ЄС (СТВ ЄС) стало запровадження **Механізму прикордонного вуглецевого коригування** (*Carbon border adjustment mechanism*⁶ – **СВАМ**). Дія СВАМ стосується продукції вуглецевомістких галузей промисловості, яка імпортується в ЄС. СВАМ розроблений для паралельного функціонування з СТВ ЄС і має на меті забезпечити, щоб зусилля ЄС щодо скорочення викидів парникових газів не компенсувалися збільшенням імпорту вуглецевомісткої продукції з країн з більш м'якою кліматичною політикою.

1.2. Функціонування СТВ ЄС (EU ETS)

Система торгівлі квотами на викиди парникових газів була запроваджена в ЄС у 2005 році (Директива 2003/87/ЄС⁷) і знаходиться зараз на 4-й фазі свого функціонування (2021-2030 рр.) (рис. 1.1). Основний принцип її роботи полягає в обмеженні загального обсягу викидів парникових газів в системі та торгівлі дозволами (квотами) на викиди. Квоти на викиди купуються на аукціонах, а для певних секторів видаються безкоштовно. Кожний дозвіл дає право емітувати 1 т CO₂ або еквівалентну кількість закису азоту (N₂O) і перфторвуглеців. Необхідність купувати дозволи на викиди ПГ підвищує витрати підприємств, але у той же час є рушійною силою для скорочення викидів на тих підприємствах, де це є найбільш фінансово вигідно. Якщо компанія зменшила емісію ПГ і

² https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

³ https://climate.ec.europa.eu/eu-action/european-climate-law_en

⁴ <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/fit-for-55/>

⁵ https://climate.ec.europa.eu/eu-action/carbon-markets/eu-emissions-trading-system-eu-ets_en

⁶ https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02003L0087-20240301>

Проект «Технічна допомога для експорту товарів СВМ з України в ЄС»

заощадила дозволи, вона може зберегти їх на наступний рік або продати тим учасникам системи, яким не вистачає квот (рис. 1.2).

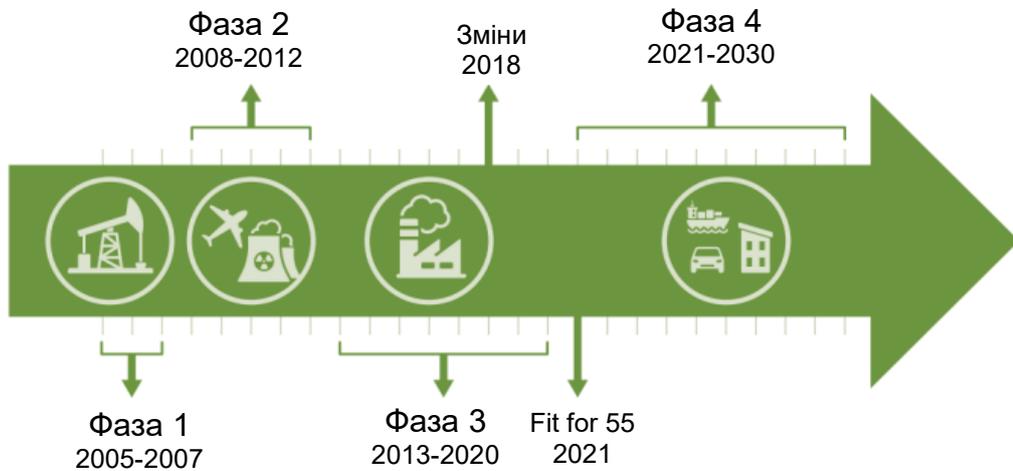

Рис. 1.1. Фази функціонування СТВ ЄС.

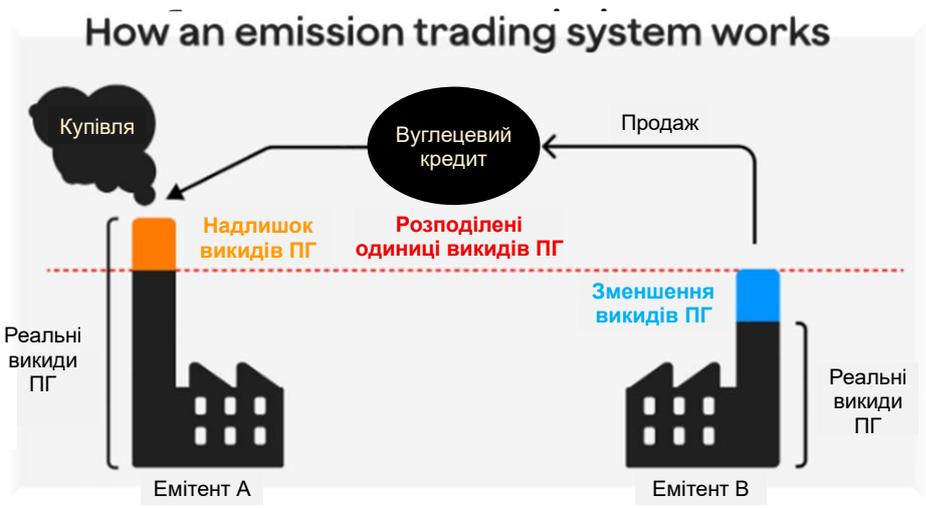

Рис. 1.2. Принцип роботи СТВ ЄС.

Ціна на квоти на викиди ПГ суттєво змінювалася протягом періоду роботи СТВ ЄС (рис. 1.3а). До 2019 р. вона була в основному нижчою 20 євро/т CO_{2екв.}, у період до 2022 р. поступово збільшилася майже до 100 євро/т CO_{2екв.}, після цього спостерігалися значні коливання із середнім значенням на рівні близько 80 євро/т CO_{2екв.}. У січні 2026 р. ціна піднімалася до 92 євро/т CO_{2екв.} (рис. 1.3б). Щороку підприємства, охоплені межами СТВ ЄС, повинні здавати квоти, щоб повністю покрити свої викиди. Штраф за недостачу квот становить 100 євро/т CO_{2екв.}. Величина штрафу може збільшуватися відповідно до Європейського індексу споживчих цін, але не може опускатися нижче 100 євро/т CO_{2екв.}

а)⁸

б)⁹

Рис. 1.3. Динаміка ціни на дозволи на викиди парникових газів у СТВ ЄС, євро/т CO_{2екв}

СТВ ЄС функціонує в усіх країнах ЄС плюс країнах Європейської асоціації вільної торгівлі (Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія) та Північній Ірландії (стосується тільки генерації електроенергії). З 2020 р. СТВ ЄС об'єднана з СТВ Швейцарії. До сфери дії СТВ ЄС входять стаціонарні установки – спалювальні з виробництвом теплової і електричної енергії та промислові в енергоємних секторах, а також авіація і морський транспорт. Авіація охоплена в межах Європейської економічної зони (ЄС, Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія) та рейсів з відправленням до Швейцарії та Об'єднаного Королівства. Морський транспорт включений в обсязі 50% викидів від рейсів, що починаються в ЄС, а закінчуються поза ЄС, і навпаки, а також 100% від рейсів між двома портами ЄС, коли судна знаходяться в портах ЄС.

Щодо стаціонарних установок, до меж СТВ ЄС входять викиди:

⁸ <https://sandbag.be/carbon-price-viewer/>

⁹ <https://ember-energy.org/data/european-electricity-prices-and-costs/>

- **діоксиду вуглецю** від виробництва теплової і електричної енергії, виробництва або обробки кольорових металів, виробництво чавуну, сталі, алюмінію, чорних металів, цементу, вапна, скла, кераміки, целюлози, паперу, картону, кислот і сипучих органічних хімікатів та деяких інших видів продукції;

- **закису азоту** від виробництва азотної, адипінової та гліоксилової кислот і гліоксалу;
- **перфторвуглеців** від виробництва алюмінію.

Повний перелік видів діяльності, охоплених СТВ ЄС, наведений у Директиві 2003/87/ЄС. Межі системи розширювалися протягом всіх фаз її функціонування. Цей процес продовжується і зараз. Так, з 2024 р. установки для спалювання побутових відходів загальною номінальною тепловою потужністю понад 20 МВт повинні здійснювати моніторинг і звітувати про свої викиди в СТВ ЄС. Це є першим кроком на шляху їх включення до системи торгівлі квотами на викиди парникових газів.

До 2013 р. лівова частина квот на викиди ПГ в СТВ ЄС видавалася безкоштовно. У 2013 р. (початок 3-ї фази СТВ ЄС) для стаціонарних установок був уведений принцип **бенчмаркінгу** – співставлення показників викидів CO_{2екв} на одиницю певної продукції з еталонним значенням. Безкоштовні дозволи стали розподілятися залежно від вуглецевої місткості продукції. Еталон вуглецевої місткості продукції розраховується шляхом визначення рівня викидів 10% найбільш ефективних установок у межах певного сектору системи. Високоєфективні установки отримують частку дозволів на викиди безкоштовно, а неефективні (вуглецевомісткі) повинні купувати дозволи та/або вживати заходи для скорочення викидів парникових газів. Таким чином, у 2013 р. частка безкоштовних дозволів суттєво зменшалася порівняно з попередніми періодами і продовжила скорочуватися у наступні роки (рис. 1.4).

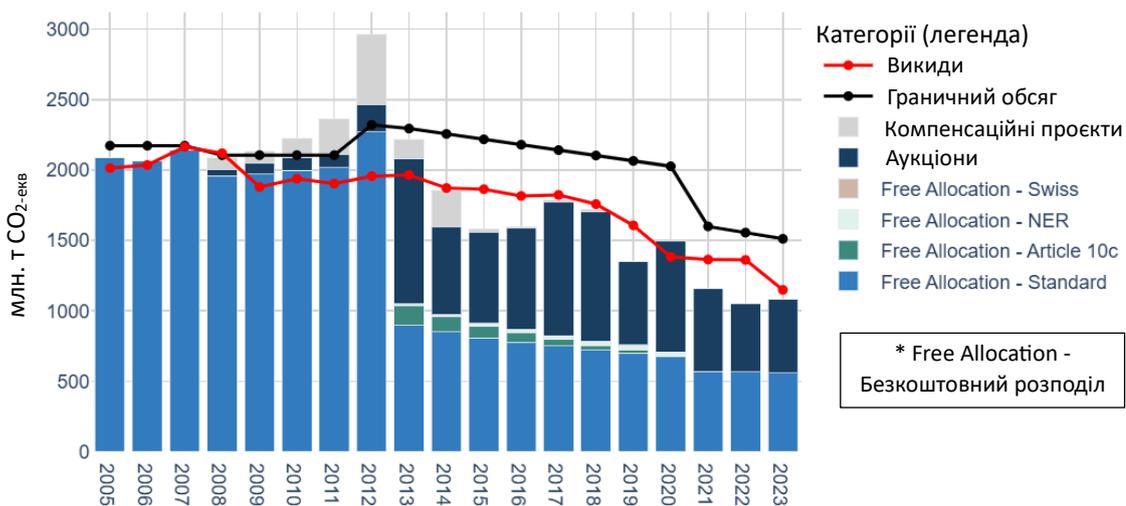

Рис. 1.4. Динаміка зміни обсягів безкоштовних квот і квот, що купуються на аукціонах у СТВ ЄС¹⁰, млн т CO_{2екв}

¹⁰ <https://sandbag.be/eu-ets-dashboard/>

1.3. Проблема «витоку вуглецю»

Окрім високоефективних установок, частка дозволів на викиди ПГ надається також безкоштовно учасникам СТВ ЄС в секторах, де існує потенційний ризик «**витоку вуглецю**». Вважається, що якщо учасники системи з таких секторів заплатять повну вартість за дозволи на викиди, вони можуть стати неконкурентоздатними і їм прийдеться перенести свою виробничу діяльність за межі ЄС в країни, де існують значно менші зобов'язання щодо скорочення викидів ПГ. «Ризикові» сектори для кожної фази функціонування СТВ ЄС визначаються Європейською Комісією. Перелік таких секторів для 4-ї фази роботи системи (2021-2030 рр.) встановлено Рішенням Єврокомісії 2019/708¹¹ згідно з критеріями статті 10 в Директиви 2003/87/ЄС. Прикладами секторів з потенційною загрозою витоку вуглецю є виробництво цементу (2351¹²), алюмінію (2442), коксохімічної продукції (1910), продуктів переробки нафти (1920), добрив та азотних сполук (2015), целюлози (1711), паперу та картону (1712), вапна та гіпсу (2352), листового скла (2311), керамічної черепиці та плитки (2331); лиття чавуну (2451).

Функціонування СТВ ЄС підлягає постійному моніторингу та регулярному аналізу з метою оцінки її ефективності. Спеціальний звіт Європейської ради аудиторів 2020 року був присвячений аналізу існуючих принципів розподілу безкоштовних квот на викиди парникових газів. У звіті зроблено висновок, що поточна система виділення безкоштовних дозволів перешкоджає переходу до екологічно чистих виробничих потужностей.

Важливо зазначити, що «виток вуглецю» відбувається не тільки коли компанії, що базуються в ЄС, переносять вуглецевомістке виробництво за межі ЄС до країн з м'якшою кліматичною політикою, але і коли продукція ЄС заміщується більш вуглецевомістким імпортом. Отже, на вирішення цієї проблеми одним із результатів реформи СТВ ЄС на її 4-й фазі роботи стала розробка та впровадження Механізму прикордонного вуглецевого коригування – СВМ.

1.4. СВМ як інструмент вирівнювання умов конкуренції.

СВМ¹³ – це інструмент ЄС для встановлення справедливої ціни на викиди вуглецю під час виробництва вуглецевомістких товарів, що ввозяться до ЄС, а також для заохочення чистішого промислового виробництва в країнах поза межами ЄС. Механізм прикордонного вуглецевого коригування – це система підтвердження того, що ціна за вбудовані викиди вуглецю, що утворюються під час виробництва певних товарів, імпортованих до ЄС, була сплачена. Таким чином гарантується, що ціна вуглецю імпорту еквівалентна ціні вуглецю внутрішнього виробництва, і амбітні кліматичні цілі ЄС не «підриваються».

СВМ розпочався у жовтні 2023 р. з перехідного періоду звітності, а основний період фінансових зобов'язань стартував у 2026 р., вимагаючи від імпортерів купувати сертифікати СВМ на основі вбудованих викидів їхніх товарів. Зараз секторами, що підпадають під дію Механізму прикордонного вуглецевого коригування, є виробництво цементу*, чавуну та

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019D0708&from=EN>

¹² Коди згідно Статистичної класифікації економічної діяльності в Європейському Співтоваристві (NACE). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02006R1893-20250101>

¹³ https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en

сталі*, алюмінію*, добрив, водню, електроенергії* – зірочкою відмічений перетин з секторами СТВ ЄС. Різниця полягає в тому, що межі охоплення СТВ ЄС базуються на установках, а сфера застосування СВМ – на товарах. Отже, методологія СВМ трансформує методи визначення викидів парникових газів від рівня установок до рівня товарів. Таким чином, хоча СВМ і СТВ ЄС розроблені для скорочення викидів вуглецю, вони служать різним цілям і функціонують по-різному¹⁴.

1.5. Синхронізація СТВ ЄС та СВМ у 2026–2034 роках

План поетапного впровадження СВМ поступово припиняє безкоштовний розподіл квот на викиди у СТВ ЄС протягом дев'ятирічного періоду (2026–2034 рр.) для секторів, що охоплюються СВМ. Заплановане поетапне скасування безкоштовного розподілу дозволів на викиди розпочнеться повільними темпами із прискоренням ближче до кінця зазначеного періоду (рис. 1.5). Це безпосередньо відповідатиме поетапному впровадженню СВМ, тому протягом періоду скасування безкоштовних квот, СВМ застосовуватиметься лише до тієї частки викидів, яка не підлягає безкоштовному розподілу в рамках СТВ ЄС. Таким чином буде забезпечено рівноправне ставлення до виробників і імпортерів в ЄС¹⁵.

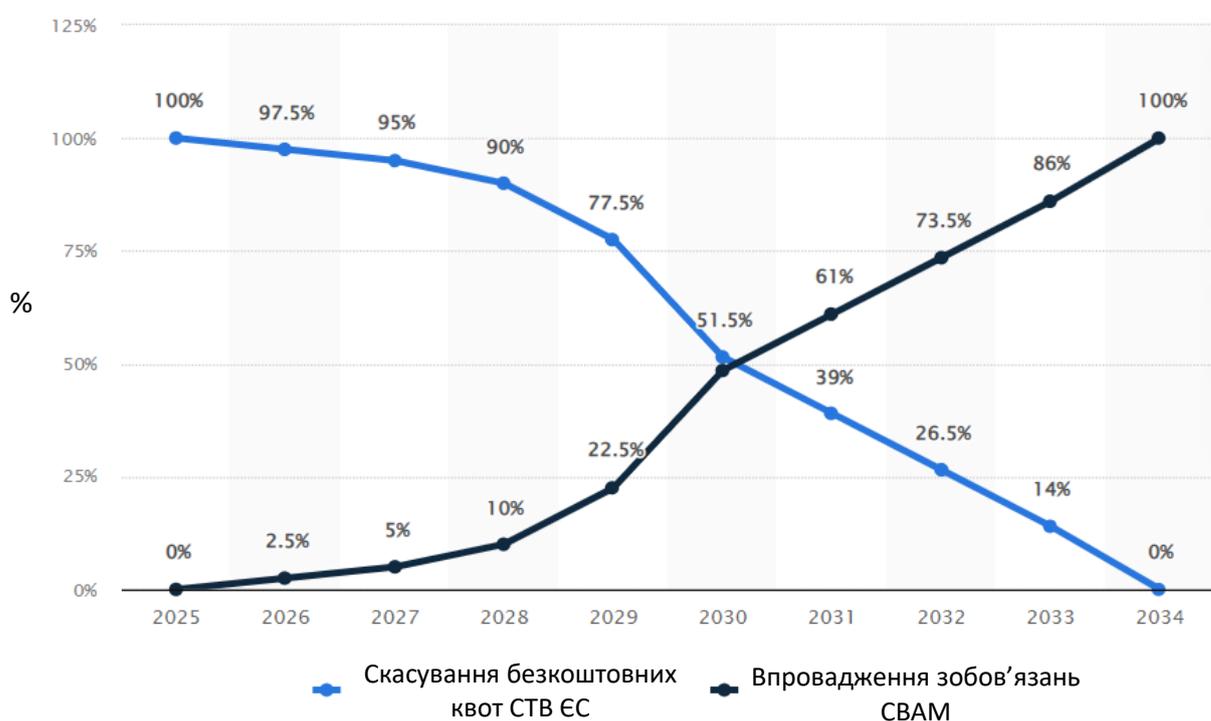

Рис. 1.5. Запланована динаміка скасування безкоштовних квот на викиди у СТВ ЄС та введення СВМ¹⁶.

¹⁴

<https://plana.earth/policy/cbam#:~:text=What%20is%20the%20difference%20between,products%20shoulder%20comparable%20carbon%20costs.>

¹⁵ <https://wtocenter.vn/green-export/26493-how-does-cbam-interact-with-the-eu-emissions-trading-system-ets>

¹⁶ <https://icapcarbonaction.com/en/news/eu-adopts-landmark-ets-reforms-and-new-policies-meet-2030-target>

Розділ 2. Особливості функціонування Механізму прикордонного вуглецевого коригування у перехідному та основному періодах

2.1. Концептуальні основи та стратегічна мета СВМ

Фундаментальна концепція СВМ полягає в застосуванні до імпортованих у ЄС товарів ціни на вуглець, еквівалентної тій, яку сплачують європейські виробники в межах СТВ ЄС (див. розд. 1). Такий підхід нівелює конкурентну перевагу продукції з високим вуглецевим слідом із третіх країн, де вартість викидів є нижчою або відсутня, що візуалізовано на схемі нижче.

Рис. 2.1. Схема концепції СВМ

Правову основу СВМ формує **Регламент (ЄС) 2023/956** від 10 травня 2023 року **про встановлення Механізму прикордонного вуглецевого коригування**¹⁷ (далі – **Регламент СВМ**), з урахуванням уточнень, внесених Регламентом (ЄС) 2025/2083¹⁸ від 8 жовтня 2025 року. Зазначена нормативна база забезпечує цілісність кліматичної політики ЄС, запобігаючи ризику «витоку вуглецю» (*carbon leakage*) та гарантуючи дотримання принципу рівного цінового навантаження для всіх учасників ринку, зокрема виробників та імпортерів у ЄС.

Сфера дії СВМ охоплює такі сектори (рис. 2.2):

- **Цемент (*Cement*):** цементні клінкери, білий та інші види портландцементу, глиноземистий цемент, а також кальциновану глину (некальцинована каолінова глина виключена зі сфери дії СВМ);
- **Залізо та сталь (*Iron and Steel*):** широкий перелік товарів, включаючи агломеровану залізну руду, чавун, нелеговану та леговану сталь у злитках або інших первинних формах, напівфабрикати, а також готові вироби, такі як труби, трубки, фітинги, конструкції, резервуари, гвинти та болти;

¹⁷ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/956/oj/eng>

¹⁸ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2025/2083/oj/eng>

Проект «Технічна допомога для експорту товарів СВАМ з України в ЄС»

- **Алюміній (Aluminium):** необроблений алюміній, порошки, пластини, листи, стрічки, фольга, алюмінієві конструкції, резервуари, дріт та троси;
- **Добрива (Fertilisers):** азотна кислота, аміак, сечовина (карбамід) та різні види змішаних мінеральних добрив, що містять два або три поживні елементи: азот, фосфор і калій. Крім: добрив мінеральних, що містять два поживні елементи: фосфор і калій;
- **Водень (Hydrogen):** на початковому етапі з хімічного сектору включено лише водень;
- **Електроенергія (Electricity).**

Рис. 2.2. Сектори промисловості, на які поширюються вимоги СВАМ з початку впровадження механізму

Важливо зазначити, що згідно з оновленням 2025 року, дія Регламенту СВАМ не поширюється на електроенергію та водень, що походять із континентального шельфу або виключної економічної зони держав-членів ЄС чи третіх країн, звільнених від СВАМ. Вибір секторів базується на інтенсивності викидів та високій чутливості до витрат на декарбонізацію, що робить перехід до операційної фази критичним для стабільності ринку.

Відповідність продукції вимогам СВАМ визначають шляхом чіткої ідентифікації товарів за їхньою класифікацією в Комбінованій номенклатурі (CN), що відповідає кодам УКТ ЗЕД в Україні. Товар вважається підконтрольним СВАМ, якщо його код CN вказаний у Додатку I до Регламенту (ЄС) 2023/956.

Концепція вбудованих викидів (embedded emissions) є фундаментальною основою СВАМ, оскільки саме на основі їхнього обсягу визначається фінансова відповідальність імпортера. Ця концепція дозволяє **встановити еквівалентну ціну на вуглець** для імпортованих товарів із аналогічними товарами, що виробляються всередині ЄС.

Вимоги щодо звітування імпортерів у ЄС про вбудовані викиди товарів, охоплених СВАМ, враховують прямі й непрямі викиди парникових газів виробничого процесу:

- діоксиду вуглецю (CO_2);
- закису азоту (N_2O) (для деяких добрив);
- перфторвуглецеві сполуки (для деяких виробів з алюмінію).

Вбудовані викиди – це прямі викиди, вивільнені під час виробництва товарів, **та непрямі викиди** від виробництва електроенергії, яка споживається під час виробничих процесів.

Прямі ж викиди включають викиди від виробничих процесів товарів, зокрема викиди від виробництва теплової енергії та охолодження, що споживаються під час цих процесів, незалежно від місця їх виробництва.

Механізм прикордонного вуглецевого коригування залучає широке коло учасників, які розподіляються на суб'єкти приватного сектору та органи державного управління.

I. Суб'єкти приватного сектору

- **Авторизований декларант СВМ** – це ключовий учасник, якому компетентний орган надав дозвіл на імпорт товарів СВМ. Декларант зобов'язаний щорічно до 30 вересня подавати **декларацію СВМ** та здавати (анулювати) відповідну кількість сертифікатів.

- **Імпортер** – особа, яка подає митну декларацію на випуск товарів у вільний обіг. Якщо імпортер встановлений (zareєстрований) у державі-члені ЄС, він повинен самостійно подати заявку на статус авторизованого декларанта.

- **Непрямий митний представник** – особа, яка подає декларацію від імені імпортера, не встановленого (nezareєстрованого) у державі-члені ЄС. У такому разі саме непрямий представник зобов'язаний отримати статус авторизованого декларанта та перебрати на себе всі обов'язки щодо звітності та здачі необхідної кількості сертифікатів.

- **Оператор установки в третій країні** – особа, яка керує виробничим об'єктом поза межами ЄС. Оператори можуть добровільно реєструватися в **Центральному Реєстрі СВМ**, щоб надавати авторизованим декларантам перевірені дані про фактичні вбудовані викиди своїх товарів.

- **Акредитований верифікатор** – незалежна юридична особа, акредитована національним органом, яка проводить перевірку фактичних даних про викиди, що задекларовані оператором або декларантом.

- **Незалежна особа** залучається для сертифікації інформації про **ціну вуглецю**, фактично сплачену в країні походження товару (наприклад, екологічний податок за викиди двоокису вуглецю в Україні).

II. Органи управління та нагляду

- **Європейська Комісія** виступає власником системи та керує **Центральним Реєстром СВМ**. Вона здійснює аналіз ризиків, встановлює стандартні значення викидів, розраховує ціну сертифікатів та керує **Спільною центральною платформою** для їх продажу.

- **Національні компетентні органи (*National Competent Authorities – NCA*)**. Кожна держава-член ЄС призначає такий орган для розгляду заявок на авторизацію, прийняття рішень про надання або відкликання статусу декларанта, перегляду декларацій та накладення штрафів.

- **Митні органи забезпечують** контроль на кордоні, дозволяючи ввезення товарів лише авторизованим декларантам. Вони автоматично передають дані про імпорт (коди CN, кількість товарів, країни походження) до Єврокомісії для перехресної перевірки з деклараціями.

- **Національні органи з акредитації** – державні установи в країнах ЄС, які надають акредитацію верифікаторам та здійснюють нагляд за їхньою діяльністю.

III. Інші учасники

- **Треті країни та території** – країни, з яких походять товари. Деякі країни (наприклад, Норвегія, Швейцарія) виключені зі сфери дії Регламенту, оскільки вони мають власні системи, еквівалентні СТВ ЄС.

- **Кліматичний клуб (Climate Club)** – міжнародний форум для співпраці країн, що впроваджують інструменти ціноутворення на вуглець.

2.2. Перехідний період (2023–2025 рр.)

Перехідний період (*transitional period*) тривав з 1 жовтня 2023 року до 31 грудня 2025 року і був стратегічним вікном для збору даних та адаптації без фінансового навантаження. Згідно зі статтями 32–35 Регламенту СВМ, фокус був зосереджений на моніторингу вбудованих викидів (прямих та непрямих). Практична реалізація цього етапу регулювалася Імплементативним регламентом (ЄС) 2023/1773¹⁹, який встановив детальні правила звітності та надав операторам гнучкість у виборі методологій розрахунку до моменту переходу на суворі стандарти ЄС.

Головним суб'єктом звітності в цей період виступає «звітний декларант» (*reporting declarant*), яким може бути імпортер або непрямий митний представник. Регламент встановлює вимогу надавати детальну інформацію не лише про обсяги товарів, а й про конкретні виробничі установки (їхню назву, адресу та географічні координати джерел викидів) та використані технологічні маршрути виробництва. Важливою особливістю є функціонування Перехідного Реєстру СВМ, який забезпечує взаємодію із митними системами для верифікації фактів імпорту та слугує цифровою платформою для подання звітів і комунікації з компетентними органами. Хоча фінансових платежів за викиди не було, передбачалися штрафні санкції (від 10 до 50 євро за тону незадекларованих викидів) за невиконання обов'язків або подання недостовірних даних, що підкреслює обов'язковість звітного процесу навіть на етапі адаптації.

СВМ у перехідному періоді виглядав як багатосторонній процес обміну даними без фінансових розрахунків. На рис. 2.3 зображено етапи функціонування СВМ у цей період.

1. **Імпорт товарів.** З виробничої установки в країні поза ЄС відвантажується продукція, що підпадає під дію Регламенту СВМ, імпортеру в ЄС. На цьому етапі фізичний товар перетинає кордон.

2. **Митне оформлення.** Імпортер подає митну декларацію. Митні органи фіксують факт ввезення товарів СВМ.

3. **Передача інформації про импорт.** Митні органи передають дані про обсяги ввезеного товару до **Перехідного Реєстру СВМ**, який адмініструється Європейською Комісією. Це дозволяє Єврокомісії бачити, хто та скільки продукції ввіз.

4. **Запит даних про викиди.** Імпортер (звітний декларант) звертається до виробника за даними про вбудовані викиди (в тоннах еквівалента CO₂). На перехідному етапі верифікація цих даних незалежним органом є **необов'язковою**, але вкрай бажаною для точності звіту.

¹⁹ https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2023/1773/oj/eng

5. **Щоквартальна звітність.** Імпортер формує звіт на основі отриманих від виробника даних та подає його до **Перехідного Реєстру СВМ**. Звіт подається не пізніше ніж через місяць після закінчення кожного кварталу.

6. **Контроль та санкції.** Європейська Комісія обмінюється інформацією з національними компетентними органами держав-членів ЄС. Якщо звіт не подано або він містить суттєві помилки, національний компетентний орган може накласти **штраф** на імпортера.

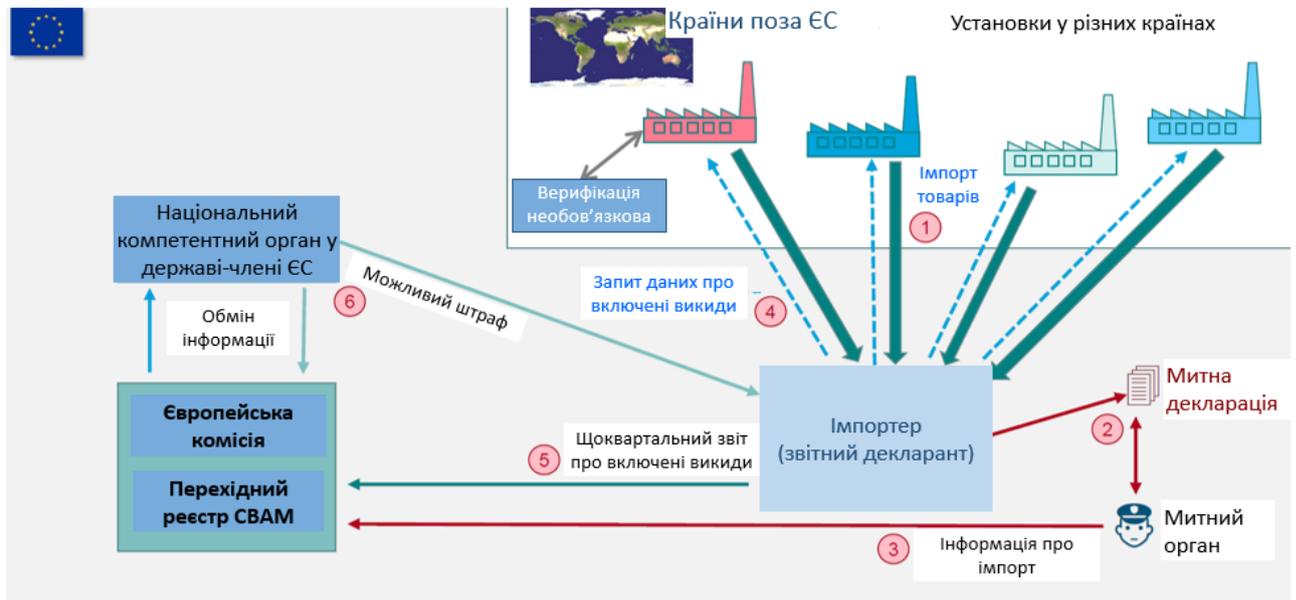

Рис. 2.3. Огляд зобов'язань щодо звітності у перехідний період СВМ (з 2023 по 2025 рр.)

Перехідний період запровадження СВМ характеризувався наступними визначальними аспектами:

- **Виключення для товарів незначної вартості – 150 євро за одну партію.** Якщо вартість партії товарів СВМ була нижчою за цю суму, Регламент СВМ до них не застосовувався.
- **Механізм та суб'єкти звітування.** Виробники (оператори установок) із третіх країн забезпечували збір та передачу даних про фактичні вбудовані викиди своїм партнерам-імпортерам у ЄС, які, у свою чергу, подавали консолідовані звіти до Перехідного Реєстру СВМ. Для забезпечення верифікованості та прозорості оператори повинні були розробити **Документацію щодо методології моніторингу (Monitoring Methodology Documentation – MMD)**, яка чітко визначає межі установки, виробничі маршрути та алгоритми збору даних. Оператори мали право обирати звітний період: календарний рік, власний фінансовий рік або інший період тривалістю не менше трьох місяців (за умови його відповідності національній системі моніторингу). У перехідному періоді залучення акредитованого верифікатора було добровільним.
- **Регламентована періодичність для імпортерів ЄС.** Суб'єкти, що здійснюють імпорт товарів, визначених у Додатку I до Регламенту (ЄС) 2023/956, зобов'язані подавати звіти щоквартально. Граничний термін подання – не пізніше останнього дня місяця,

Проект «Технічна допомога для експорту товарів СВAM з України в ЄС»

що настає за звітним кварталом. **Важливо:** Останній звіт у межах перехідного етапу (за IV квартал 2025 року) мав бути завантажений до Реєстру до **31 січня 2026 року**.

- **Режим нульового фінансового навантаження.** Упродовж усього перехідного періоду було відсутнє зобов'язання щодо придбання та здачі сертифікатів СВAM, що дозволило бізнесу адаптувати операційні процеси без додаткового фінансового навантаження.
- **Інституційна підтримка митних органів.** Митні органи країн-членів ЄС здійснювали активний супровід декларантів, інформуючи їх про обов'язки щодо звітування безпосередньо під час процедури випуску товарів у вільний обіг.
- **Гнучкість методології моніторингу.** Для полегшення адаптації використовувалася етапність вимог:
 - **до 31 грудня 2024 року** допускалося використання альтернативних методів моніторингу, якщо вони відповідають національним системам звітності або ціноутворення на вуглець у країні виробництва.
 - **до 31 липня 2024 року** дозволялося повне використання **значень за замовчуванням** (*default values*) від Європейської Комісії у разі відсутності фактичних даних.
 - **пізніше і до кінця перехідного періоду** для складних товарів (*complex goods*) до **20%** від загального обсягу вбудованих викидів дозволялося базувати на оціночних значеннях (*estimations*), що спрощує облік для допоміжних або невеликих етапів виробництва.

Досвід перехідного періоду став підґрунтям для виявлення критичних адміністративних бар'єрів, що зумовило подальшу оптимізацію законодавства та впровадження низки регуляторних спрощень у 2025 році.

2.3. Основний період (з 2026 року)

З 1 січня 2026 року розпочався основний період (*definitive period*) СВAM, і цей механізм трансформувався у фінансове зобов'язання. Імпортери в ЄС будуть змушені оплачувати вуглецевий слід імпортованої продукції, купуючи сертифікати СВAM, що безпосередньо вплине на конкурентоспроможність виробників із третіх країн.

У той час як базовий Регламент СВAM визначає загальну архітектуру механізму, технічні деталі основного періоду регулюються низкою **імплементацийних та делегованих актів** Європейської Комісії (табл. 2.1). Зокрема, ці акти встановлюють чіткі правила щодо методології розрахунку вбудованих викидів, порядку реєстрації уповноважених декларантів, а також процедур купівлі, продажу та анулювання сертифікатів СВAM. Крім того, важливе значення має взаємодія з **Директивою 2003/87/ЄС**, що регулює Систему торгівлі викидами ЄС (*EU ETS*), оскільки саме вона визначає темпи скорочення безкоштовних квот для промисловості ЄС, що безпосередньо впливає на розрахунок фінансових зобов'язань для імпортерів.

Механізм прикордонного вуглецевого коригування стає прямим вартісним чинником у торгівлі з Європейським Союзом. Вартість одного сертифіката СВAM розраховується щотижнево і відповідає середній ціні квот у Системі торгівлі викидами ЄС. Якщо виробник у

Проект «Технічна допомога для експорту товарів СВМ з України в ЄС»

третій країні вже сплатив ціну за викиди вуглецю у своїй державі (наприклад, через національний вуглецевий податок), ця сума може бути врахована для зменшення фінансового зобов'язання в ЄС.

Таблиця 2.1. Регуляторна база основного періоду СВМ.

№	Назва акту	Зміст акту	Офіційне посилання (EUR-Lex)
1	Регламент (ЄС) 2023/956	Створення Механізму прикордонного вуглецевого коригування	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/956/oj/eng
2	Регламент (ЄС) 2025/2083	Спрощення та посилення Механізму прикордонного вуглецевого коригування	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2025/2083/oj/eng
3	Імплементативний регламент (ЄС) 2024/3210	Реєстр СВМ	http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2024/3210/oj
4	Імплементативний регламент (ЄС) 2025/486	Авторизація декларантів СВМ	http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/486/oj
5	Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2210	Ввезення товарів на континентальний шельф або у виключну економічну зону держав-членів ЄС	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32025R2210
6	Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2547	Методи розрахунку вбудованих викидів	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2547/oj
7	Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2620	Коригування безкоштовних квот	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2620/oj
8	Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2621	Значення за замовченням / default values	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2621/oj
9	Делегований регламент (ЄС) 2025/2551	Акредитація верифікаторів	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2025/2551/oj
9	Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2546	Принципи верифікації викидів	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2546/oj
10	Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2619	Комунікація з митними органами	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2619/oj
11	Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2548	Розрахунок та публікація ціни сертифікатів	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2548/oj
12	Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2550	Зміни до Реєстру СВМ	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2550/oj
13	Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2549	Статус авторизованого декларанта СВМ	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2549/oj

Статус «уповноваженого декларанта СВAM» (*authorised CBAM declarant*) стає обов'язковою передумовою для законного імпорту у ЄС. Тому імпортерам товарів, загальною масою понад встановлений поріг у 50 тонн (*de minimis*) за календарний рік, що підпадають під дію СВAM, (або їхнім непрямым митним представникам) необхідно якомога швидше подати заяву на отримання статусу уповноваженого декларанта СВAM в національному компетентному органі своєї країни ЄС. Виробникам товарів СВAM рекомендується заздалегідь перевіряти наявність цього статусу у своїх контрагентів.

Уповноважені декларанти закуповуватимуть сертифікати СВAM у компетентних національних органах країни ЄС, у якій вони зареєстровані. Ціна сертифікатів розраховуватиметься на основі аукціонної ціни квот системи СТВ ЄС, вираженої в євро/т викидів CO_{2екв}, як середньоквартальне значення у 2026 році та як середньотижневе значення, починаючи з 2027 року.

Впровадження фінансової складової СВAM безпосередньо корелює з поступовим скасуванням безкоштовних квот (*free allowances*) для внутрішніх виробників ЄС у межах СТВ ЄС (детальніше див. п. 1.5). Тому виробники з високим вуглецевим слідом зіштовхнуться з істотним подорожчанням своєї продукції на ринку ЄС. А інвестиції в декарбонізацію виробництва в третіх країнах стають не лише екологічним питанням, а й критичною умовою утримання ринкових позицій.

На відміну від перехідного етапу, основний період впроваджує жорсткі вимоги до документального підтвердження вбудованих викидів.

- **Пріоритет фактичних даних.** Для мінімізації витрат на купівлю сертифікатів виробникам рекомендовано надавати розрахунки, що базуються на реальних моніторингових даних підприємства. Такі звіти підлягають **обов'язковій перевірці (верифікації)** незалежним акредитованим органом.
- **Значення за замовчуванням.** Використання значень за замовчуванням залишається можливим і в основному періоді, проте це є **економічно не вигідною стратегією**. Такі показники встановлюються Європейською Комісією на рівні, що відповідає найгіршим середнім показникам інтенсивності викидів (найменш ефективні підприємства ЄС або країни-експортери).
- **Фінансові наслідки.** Оскільки значення за замовчуванням зазвичай значно вищі за реальні викиди сучасних підприємств, імпортер буде змушений купувати більшу кількість сертифікатів СВAM. Таким чином, відсутність верифікованих фактичних даних призведе до штучного подорожчання продукції та втрати конкурентоспроможності на ринку ЄС.

Процедурні аспекти повноцінного впровадження СВAM передбачають виконання низки адміністративних та фінансових зобов'язань, ключовими серед яких є такі:

1. **Щорічна декларація імпортерів ЄС (акредитованих декларантів).** Подається до **30 вересня** року, наступного за звітним (перша декларація – до 30.09.2027 за 2026 рік).
2. **Верифікація.** Обов'язкова перевірка акредитованими органами лише для фактичних значень викидів. Якщо використовуються значення за замовчуванням, верифікація не вимагається.

3. **Врахування прекурсорів.** При розрахунку вбудованих викидів для складних товарів не враховуються викиди від вхідних матеріалів (прекурсорів), виробництво яких вже було охоплене СТВ ЄС або іншими системами торгівлі викидами, повністю пов'язаними з нею.
4. **Ціноутворення платежів за вбудовані викиди.** Базовим показником є середня тижнева ціна аукціонів квот у межах СТВ ЄС. Однак, згідно зі Статтею 21(1a) Регламенту СВАМ, для викидів, задекларованих за **2026 рік**, ціна сертифіката розраховується як **середня квартальна ціна** відповідного кварталу імпорту. Це є критично важливим елементом для фінансового планування протягом першого операційного року.
5. **Залік вуглецевих платежів у третіх країнах.** Можливість відрахування ціни на вуглець, фактично сплаченої в країні походження (або іншій третій країні, де відбувався процес), з урахуванням усіх отриманих там пільг чи компенсацій.

2.4. Оновлення 2025 року для спрощення та зміцнення СВАМ

Спрощення адміністративних процедур для бізнесу та посилення механізмів запобігання обходу регулювання стали ключовими цілями **Регламенту (ЄС) 2025/2083¹⁸ від 8 жовтня 2025 року**, який вносить кардинальні зміни до базового Регламенту СВАМ (табл. 2.2).

Таблиця 2.2. Ключові зміни та їхнє значення для бізнесу.

Параметр	Зміна згідно з Регламентом (ЄС) 2025/2083	Стратегічний наслідок
Поріг маси (<i>De minimis</i>)	Встановлено поріг 50 тонн сумарної чистої маси на календарний рік	Звільнення малого бізнесу (не стосується електроенергії та водню)
Дедлайн звітування	Термін подання річної декларації перенесено з 31 травня на 30 вересня	Додатковий час на проведення верифікації та збір якісних даних від іноземних постачальників
Квартальний баланс сертифікатів	Знижено вимогу до залишку на рахунку з 80% до 50% від задекларованих викидів	Зменшення обсягу заморожених обігових коштів; вища фінансова ліквідність підприємства
Відповідальність та штрафи	Запровадження гнучкого механізму нарахування штрафів (Стаття 26(1a))	Можливість зменшення або скасування штрафу, якщо помилку спричинено недостовірними даними від третіх сторін
Непрямі представники	Обов'язкова попередня авторизація уповноваженого декларанта	Посилення контролю та необхідність завчасної юридичної підготовки митних посередників

З початку основного періоду СВАМ для підвищення адміністративної ефективності впроваджено концепцію ***de minimis exemption***, яка звільняє від зобов'язань СВАМ імпортерів, чия сумарна маса охоплених товарів не перевищує **50 тонн за звітний календарний рік**. Нове правило дозволяє звільнити від зобов'язань близько 90% усіх імпортерів (переважно малий та середній бізнес), при цьому під дією СВАМ залишається 99% усіх вбудованих викидів.

Проект «Технічна допомога для експорту товарів СВАМ з України в ЄС»

Поріг у 50 тонн є **кумулятивним**: враховується сумарна маса всіх товарів під відповідними кодами УКТ ЗЕД (зокрема у секторах заліза та сталі, алюмінію, добрив і цементу), імпортованих одним декларантом протягом року.

Авторизованим декларантам дозволено **делегувати подання декларацій** іншим особам, які діють від їхнього імені, хоча відповідальність за дотримання всіх зобов'язань залишається на самому декларанті.

Непрямі митні представники тепер зобов'язані отримувати статус авторизованого декларанта **до моменту початку імпорту** товарів для своїх клієнтів.

Інші спрощення пов'язані із перенесенням термінів звітності, фінансовими аспектами та особливостями верифікації.

Крайній термін подання щорічної декларації СВАМ та здачі сертифікатів перенесено з 31 травня на **30 вересня** року, наступного за звітним. Це надає декларантам більше часу на збір даних та забезпечення їх верифікації.

Обов'язковий рівень сертифікатів, які мають бути на рахунку декларанта наприкінці кожного кварталу, знижено з 80% до **50%** від обсягу ввезених викидів.

Офіційна дата початку продажу сертифікатів на Спільній центральній платформі (ССР) встановлена на **1 лютого 2027 року**. Витрати на створення та управління ССР будуть покриватися за рахунок **внесків (fees)**, які сплачуватимуть авторизовані декларанти.

Особливий режим для 2026 року: Ціна сертифікатів для викидів за **2026 рік** розраховуватиметься як **середньоквартальна ціна** СТВ ЄС, тоді як з **2027 року** вона **стане середньотижневою**.

Впроваджено обов'язкову **реєстрацію акредитованих верифікаторів** у Центральному Реєстрі СВАМ, яка розпочнеться не раніше **1 вересня 2026 року**.

З 1 грудня 2026 року доступ до Реєстру отримають також **незалежні особи**, відповідальні за сертифікацію інформації про ціну вуглецю, сплачену в третіх країнах.

Запроваджується важливий механізм **гнучкості при накладенні штрафів**, який дозволяє компетентним органам зменшувати суму фінансових санкцій за певних обставин.

Еволюція нормативно-правового регулювання СВАМ відображає прагнення Європейської Комісії адаптувати механізм до реальних ринкових умов та мінімізувати бюрократичний тиск на бізнес без втрати кліматичної ефективності. Детальна порівняльна характеристика змін у процедурах звітності, верифікації та фінансового планування у перехідному і основному періодах СВАМ наведена у табл. 2.3.

Таблиця 2.3. Порівняльний аналіз змін зобов'язань у перехідному і основному періодах

Характеристика	Перехідний період (до 31.12.2025)	Основний період (з 01.01.2026)
Фінансові зобов'язання	Відсутні	Купівля та анулювання сертифікатів
Періодичність звітності	Щоквартально	Щорічно (до 30 вересня)
Статус декларанта	Будь-який імпортер	Лише уповноважений декларант СВАМ
Квартальний баланс сертифікатів	Не застосовується	50% на рахунку (з 2027 року)
Верифікація	Необов'язкова	Обов'язкова для фактичних даних
Ціна сертифіката	Не застосовується	Тижнева середня (крім 2026 – квартальна)

2.5. Офіційна інформаційна сторінка СВАМ

Головним інформаційним хабом Європейської Комісії для всіх учасників процесу СВАМ є офіційна вебсторінка Генерального директорату з питань оподаткування та митного союзу (**DG TAXUD**). Для виробників товарів поза межами ЄС цей ресурс є базовим джерелом методологічної та технічної підтримки.

Посилання на офіційний інформаційний портал СВАМ (рис. 2.4) на сайті *Taxation and Customs Union*: <https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism en>.

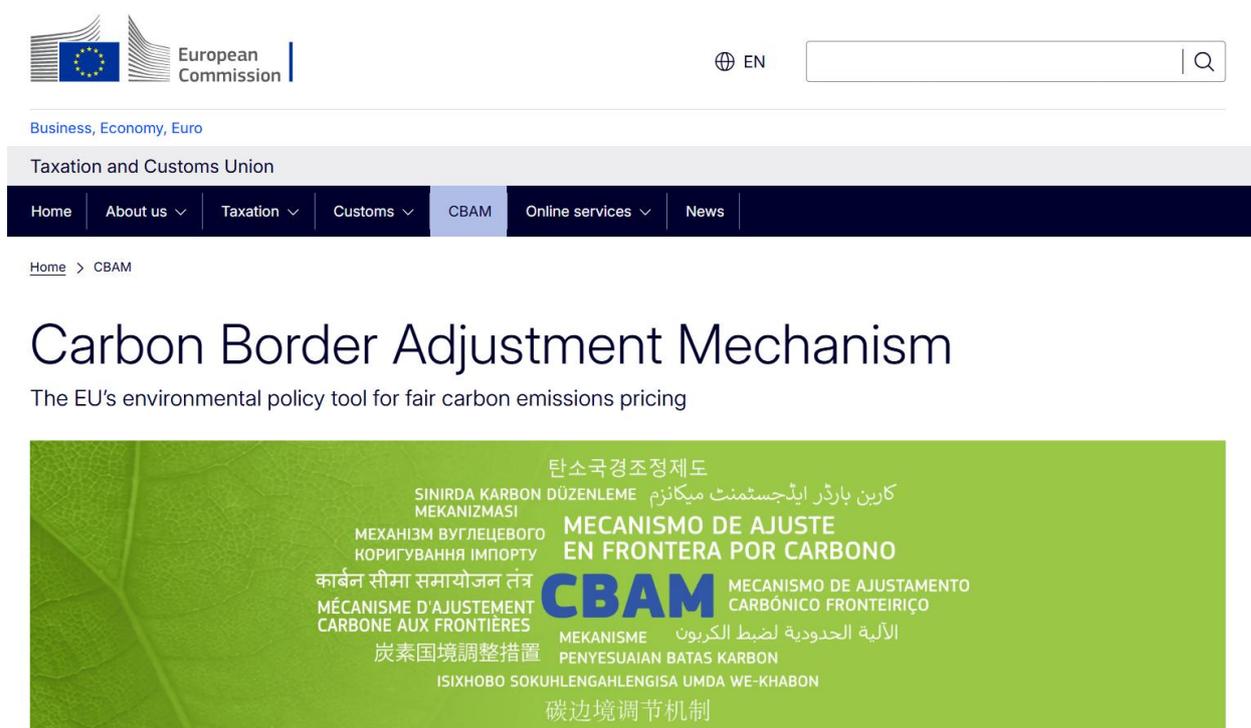

Рис. 2.4. Офіційний інформаційний портал СВАМ

На порталі міститься багато корисної інформації, яка постійно оновлюється. Зокрема, для операторів установок (виробників) важливо звернути увагу на такі елементи.

1. Законодавча база (*Legislation*) та методологічні інструкції (*Guidance*)

Це найважливіший розділ для фахівців, що займаються визначенням вбудованих викидів. Тут розміщені:

- **Методичний документ щодо впровадження СВАМ для операторів установок за межами ЄС (*Guidance for Installation Operators outside the EU*)²⁰**: доступний українською мовою детальний посібник, який крок за кроком пояснює, як визначити межі виробничих процесів, які гази враховувати та як розподіляти викиди між різними видами продукції.

²⁰

<https://taxation-customs.ec.europa.eu/document/download/64a2fc36-d691-40c5-b231-fd95d088bc6b en?filename=TAXUD-2023-01191-00-00-UK-TRA-00.pdf>

• **Секторальні інформаційні бюлетені (*Sector-specific Factsheets*):** короткі довідники для окремих галузей (сталь, алюміній, добрива тощо), які допомагають швидко зорієнтуватися в специфічних правилах моніторингу для конкретного сектору.

Для основного періоду (з 2026 року) критично важливо відстежувати Імплементційні регламенти, які встановлюють:

- остаточні правила моніторингу та звітності;
- порядок акредитації верифікаторів;
- правила розрахунку середньотижневої ціни сертифікатів СВАМ.

2. Актуальний перелік контактних даних Національних компетентних органів²¹

3. Шаблон для обміну даними (*CBAM Communication Template*)

Єврокомісія пропонує уніфікований **Excel-інструмент**, який став стандартом "де-факто" для передачі інформації від виробника до імпортера в ЄС. Цей інструмент містить вбудовані формули та логічні перевірки. Використання цього шаблону мінімізує ризик помилок та полегшує подальшу верифікацію даних.

4. Розділ запитання та відповіді (*FAQ*)

Єврокомісія регулярно оновлює документ із відповідями на найпоширеніші запитання бізнесу. Це "живий" документ, де часто можна знайти роз'яснення щодо нюансів, які прямо не прописані в основному Регламенті.

5. Реєстр СВАМ та звітування

Містить інформацію щодо доступу до цифрової інфраструктури механізму, зокрема, перехідного та основного Реєстрів СВАМ, модуль для операторів установок у третіх країнах (*OZCI*), модуль управління авторизацією (*AMM*) та різні корисні документи.

6. Навчальна платформа (*Customs & Tax EU Learning Portal*)

На порталі TAXUD є посилання на спеціалізований навчальний ресурс із модулями **e-learning**:

• **Секторальні вебіари:** Відеозаписи сесій, де експерти Єврокомісії розбирають складні випадки розрахунків.

• **ІТ-навчання:** Відеоінструкції щодо роботи в системі **ОЗСІ** (Портал СВАМ для операторів третіх країн – *CBAM Portal for Non-EU Operators*).

Для отримання найактуальнішої інформації, доступу до реєстрів та завантаження останніх версій технічних настанов рекомендується використовувати офіційну веб-сторінку Європейської Комісії, присвячену СВАМ, яка слугує єдиним верифікованим центром управління механізмом.

Зважаючи на динамічні зміни регуляторного поля СВАМ, підготовка до його впровадження вимагає системного підходу. У наступних розділах ми детально проаналізуємо зміст відповідних правових актів, що визначають порядок практичної реалізації СВАМ.

²¹ https://taxation-customs.ec.europa.eu/document/download/5595ce5b-9fd2-42f6-9908-ed6325338ffa_en?filename=20260105%20Updated-list-of-NCAs-for-CBAM.pdf

Розділ 3. Огляд еволюції законодавства СВAM

3.1. Законодавча хронологія та розвиток СВAM

Формування та впровадження СВAM є поетапним процесом, що відображає перехід від стратегічного політичного планування до створення жорсткого регуляторного інструментарію. На основі аналізу чинних регламентів та офіційних звітів Європейської Комісії можна виділити чотири ключові етапи розвитку механізму, кожен з яких характеризується підвищенням рівня деталізації вимог до суб'єктів господарювання, зокрема, імпортерів ЄС та операторів виробничих установок з третіх країн.

1. Формування концепції та закладення основ (2019–2022).

У грудні 2019 р. Європейська Комісія представила Повідомлення щодо Європейського зеленого курсу²², де СВAM визначається як ключовий інструмент для **запобігання «витоку вуглецю»** та досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року.

У травні 2021 р. оприлюднено план дій «Шлях до здорової планети для всіх. План дій ЄС: На шляху до нульового забруднення повітря, води та ґрунту»²³, що підсилює **принцип «забруднювач платить»** як фундаментальну основу майбутнього механізму.

2. Законодавче впровадження СВAM та перехідний період (2023–2025).

10 травня 2023 р. прийнято **базовий Регламент (ЄС) 2023/956**, який встановив структуру СВAM для шести галузей: залізо і сталь, алюміній, цемент, добрива, водень та електроенергія.

У серпні 2023 р. набрав чинності Імплементативний регламент (ЄС) 2023/1773 щодо правил звітності в перехідний період та функціонування Перехідного Реєстру СВAM.

У грудні 2024 р. оприлюднено Регламент (ЄС) 2024/3210 про функціонування основного Реєстру СВAM, що замінить Перехідний Реєстр СВAM.

3. Реформа спрощення та регуляторна база основного періоду

У березні 2025 р. прийнято Регламент (ЄС) 2025/486, що визначає процедури отримання статусу «авторизованого декларанта СВAM».

Регламент (ЄС) 2025/2083 від 8 жовтня 2025 року запровадив спрощення СВAM для основного періоду завдяки впровадженню звільнення *de minimis* для маси до 50 тонн, перенесенню граничного терміну звітування та пом'якшенню вимог до процедури верифікації (див. п. 2.4).

Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2210 від 31 жовтня 2025 року встановлює правила застосування Регламенту СВAM щодо товарів та переробленої продукції, які ввозяться на континентальний шельф або у виключну економічну зону (ВЕЗ) держав-членів ЄС.

У грудні 2025 року прийнято пакет вторинного законодавства для основного періоду:

- Методи розрахунку вбудованих викидів – Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2547.
- Правила коригування на безкоштовні квоти – Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2620.

²² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52019DC0640>

²³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52021DC0400>

- Встановлення значень за замовчуванням (*default values*) – Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2621.
- Акредитація верифікаторів та принципи аудиту – Делегований регламент (ЄС) 2025/2551 та Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2546.
- Комунікація з митними органами – Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2619.
- Методологія розрахунку ціни сертифікатів – Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2548.
- Зміни до Реєстру СВAM – Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2550.
- Статус авторизованого декларанта СВAM – Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2549.

4. Основний режим та майбутній розвиток (2026–2034)

З 2026 року Європейська Комісія розпочинає реалізацію стратегії розширення та посилення СВAM, яка до 2028 року передбачає виконання двох ключових етапів для повної інтеграції імпорту в систему вуглецевого ціноутворення ЄС.

- **Перший етап (2026–2027)** зосереджений на завершенні формування регуляторної бази основного періоду та первинному розширенні сфери застосування СВAM. На цьому етапі вже представлені законодавчі пропозиції щодо поширення дії механізму на товари нижньої ланки (похідну продукцію) та запровадження заходів протидії обходу правил²⁴, а також ініціатива зі створення Тимчасового фонду декарбонізації²⁵.
- **Другий етап (2027–2028)** передбачає масштабне охоплення нових товарних груп та секторів економіки, що раніше не підпадали під дію Регламенту СВAM.

Далі у цьому розділі розглянемо більш детально законодавчі акти, прийняті до листопада 2025 року включно. Ключові елементи окремих регламентів, ухвалених у грудні 2025 року, що безпосередньо визначають порядок функціонування СВAM у межах основного періоду, детально розглянуті в наступних розділах даних методичних рекомендацій.

3.3. Архітектура Реєстру СВAM

Імплементативний регламент (ЄС) 2024/3210²⁶ від 18 грудня 2024 року є засадничим актом, що визначає правила функціонування, інфраструктуру та специфічні процедури **Реєстру СВAM**.

Регламент закріплює статус Реєстру як стандартизованої та захищеної електронної бази даних, яка використовується для управління обліковими записами, деклараціями, сертифікатами СВAM, а також для реєстрації операторів та установок у третіх країнах.

Реєстр СВAM є центральним вузлом інтегрованого управління даними, власником якого є Європейська Комісія. Він забезпечує функціональність чотирьох взаємопов'язаних порталів, кожен з яких є унікальною точкою доступу для відповідних учасників:

²⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52025PC0989>

²⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52025PC0990>

²⁶ http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2024/3210/oj

1. **Портал декларантів СВАМ (СВАМ DP).** Єдине вікно для імпортерів та їхніх представників для подання заявок на статус авторизованого декларанта та здачі щорічних декларацій.

2. **Портал операторів СВАМ (СВАМ Operator).** Дозволяє виробникам із третіх країн реєструвати інформацію про свої установки, вироблені товари, дані про фактичні викиди та верифікаційні звіти.

3. **Портал національних компетентних органів (СВАМ NCA).** Інтерфейс для органів держав-членів ЄС для перевірки декларацій, управління авторизаціями та комунікації з декларантами.

4. **Портал Європейської Комісії (СВАМ COM).** Використовується Єврокомісією для загального моніторингу, аналізу ризиків та виконання завдань, передбачених основним Регламентом СВАМ.

Критичним аспектом архітектури є цифрова кооперація через **Єдине вікно ЄС для митниці (EU Single Window Environment for Customs, Регламент 2022/2399)**. Це дозволяє митним органам у реальному часі автоматизовано перевіряти наявність статусу авторизованого декларанта в момент подання митної декларації, забезпечуючи ввезення товарів лише уповноваженими особами.

Для ефективного контролю та аналізу ризиків Реєстр синхронізовано з ключовими митними системами ЄС:

- **UUM&DS:** система управління користувачами та цифровими підписами для безпечної автентифікації та делегування доступу;
- **EORI:** для автоматичної ідентифікації економічних операторів та крос-чекінгу їхніх реєстраційних даних;
- **SURV3 (UCC Surveillance 3):** для отримання детальної інформації з митних декларацій про фактичні потоки імпорту товарів, що підпадають під дію СВАМ;
- **TARIC:** для використання єдиної тарифної класифікації та ідентифікації товарів за кодами Комбінованої номенклатури;
- **CRMS2:** для обміну інформацією про ризики вуглецевого витоку та результатами аналізу ризиків між митницею, компетентними органами та Єврокомісією.

Стаття 23 Регламенту 2024/3210 встановлює термін зберігання персональних даних у **7 років** з моменту їх реєстрації. Цей період є довшим за 5-річний термін, що діяв у Перехідному періоді, і безпосередньо пов'язаний із необхідністю проведення ретроспективного аналізу функціонування СВАМ та висновків за результатами перевірок декларацій. У разі відкриття апеляційних або судових проваджень, дані зберігаються до їх повного завершення. Такий підхід дозволяє регуляторам виявляти системні невідповідності та спроби обходу СВАМ протягом тривалого часу, що вимагає від українських експортерів ретельного і достовірного ведення вуглецевого обліку.

3.4. Процедура авторизації декларантів

Згідно з Імплементативним регламентом (ЄС) 2025/486²⁷, статус «авторизованого декларанта СВАМ» є обов'язковою передумовою для законного ввезення товарів СВАМ на митну територію ЄС. Процедура авторизації розроблена таким чином, щоб забезпечити доступ до ринку лише для добросовісних імпортерів (*bona fide*), які мають належний рівень прозорості та фінансової стабільності.

3.4.1. Порядок подання та розгляду заяви

Процедура авторизації є повністю цифровізованою та передбачає наступні кроки:

- **Електронний формат:** заява подається виключно через **Реєстр СВАМ** у стандартному електронному форматі. Кожній заявці автоматично присвоюється унікальний реєстраційний номер.
- **Місце подання:** заявник повинен подати запит до компетентного органу держави-члена ЄС, у якій він встановлений (zareєстрований). Якщо імпортер не є резидентом ЄС, заяву від його імені подає **непрямий митний представник**.
- **Терміни розгляду:** стандартний термін оцінки заявки компетентним органом становить до **120 календарних днів**. Проте для заяв, поданих до 15 червня 2025 року, цей термін подовжено до 180 днів для забезпечення плавного переходу системи.
- **Додаткова інформація:** орган влади має право запитати додаткові документи, на надання яких заявнику дається до **30 днів**.

3.4.2. Критерії доброчесності та відсутність порушень

Для отримання статусу авторизованого декларанта заявник та особи, відповідальні за його управління, повинні відповідати суворим критеріям:

- **Відсутність серйозних порушень:** протягом **3 років**, що передують подачі заяви, не повинно бути зафіксовано серйозних або повторних порушень митного чи податкового законодавства, правил ринку або норм Регламенту СВАМ.
- **Відсутність судимостей:** за останні **5 років** у керівництва компанії не повинно бути записів про тяжкі кримінальні злочини, пов'язані з економічною діяльністю.
- **Доказова база:** компетентний орган може вимагати надання довідок про несудимість бенефіціарних власників та менеджерів для підтвердження інформації.

3.4.3. Оцінка фінансової та операційної спроможності

Критерії фінансової спроможності (згідно зі Статтею 10 Регламенту 2025/486) є ключовими для забезпечення виконання майбутніх фінансових зобов'язань із купівлі сертифікатів:

1. **Платоспроможність:** заявник не повинен перебувати в процедурі банкрутства.
2. **Відсутність заборгованостей:** компанія не повинна мати суттєвих заборгованостей зі сплати митних зборів, податків або інших фінансових регуляторних зобов'язань, пов'язаних з імпортом.

²⁷ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202500486

3. **Фінансова стабільність:** заявник має продемонструвати достатній фінансовий стан для виконання зобов'язань, враховуючи тип та обсяг очікуваного імпорту.

4. **Операційна готовність:** наявність адміністративної структури та систем **внутрішнього контролю**, здатних запобігати та виправляти помилки в деклараціях СВАМ, а також виявляти незаконні операції.

3.4.4. Режим гарантій для нових учасників

Особлива увага приділяється підприємствам, що існують на ринку менше двох років.

- **Обов'язкова гарантія:** якщо заявник не був зареєстрований як юридична особа протягом двох повних фінансових років, що передують поданню заяви, компетентний орган вимагає надання **фінансової гарантії**.

- **Розмір гарантії:** сума має бути достатньою для покриття кількості сертифікатів СВАМ, які декларант повинен буде здати відповідно до прогнозних обсягів імпорту.

- **Моніторинг:** компетентний орган регулярно перевіряє достатність гарантії та може вимагати її коригування у разі зростання обсягів імпорту.

3.4.5. Процедура консультацій

Перед прийняттям рішення компетентний орган ініціює процедуру консультацій з Європейською Комісією та іншими державами-членами ЄС через Реєстр.

- Мета консультацій – перевірити, чи не подавав заявник аналогічні запити в інших країнах і чи не було йому раніше відмовлено або анульовано статус.

- Термін консультацій залежить від масштабу діяльності: **5 робочих днів**, якщо очікуваний річний обсяг імпорту не перевищує 1 тонни, та **15 робочих днів** для більших обсягів.

Рішення про надання статусу набирає чинності з моменту його реєстрації в Реєстрі СВАМ та офіційного повідомлення заявника. Авторизований декларант отримує унікальний номер рахунку СВАМ, який відображає країну, що видала авторизацію.

3.5. Ввезення товарів на континентальний шельф або у виключну економічну зону держав-членів ЄС

Згідно з **Імплементативним регламентом (ЄС) 2025/2210²⁸**, встановлено спеціальні правила для товарів СВАМ та переробленої продукції, які ввозяться на штучні острови, фіксовані або плавучі установки та інші структури, розташовані на континентальному шельфі або у виключній економічній зоні (ВЕЗ) держав-членів ЄС.

3.5.1. Визначення статусу імпортера та операції ввезення

Для забезпечення контролю в зонах поза межами митної території ЄС, Регламент вводить наступні ключові терміни:

²⁸ http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2210/oj

- **Отримувач (recipient):** це особа, яка має ліцензію або дозвіл на здійснення комерційної діяльності на шельфі або у ВЕЗ і фактично отримує товари. Згідно зі Статтею 2 Регламенту, такий отримувач **вважається імпортером** для цілей СВМ.
- **Отримання (receipt):** фізичне прибуття товарів до отримувача на структуру в межах шельфу або ВЕЗ. Така операція прирівнюється до **імпорту**.
- **Реекспорт як імпорт:** для товарів, що пройшли процедуру переробки на митній території ЄС (*inward processing*), їх вивезення на шельф чи у ВЕЗ також вважається імпортом. У цьому випадку статус імпортера закріплюється за особою, яка подає реекспортну декларацію.

3.5.2. Процедура подання декларації про отримання (receipt declaration)

Отримувач зобов'язаний задекларувати прибуття товарів за наступними правилами:

- **Термін подання:** декларація про отримання має бути подана не пізніше ніж через **30 днів** із моменту фізичного отримання товарів.
- **Куди подавати:** До компетентного митного органу тієї держави-члена, якій належить відповідний шельф або ВЕЗ.
- **Формат подання:** основною формою є **електронна декларація**. Однак митні органи можуть дозволити паперову форму або подання через електронну пошту за встановленими зразками.
- **Дії митниці:** після отримання декларації орган перевіряє чинність **номера рахунку СВМ** декларанта, реєструє документ та надає підтвердження про отримання.

3.5.3. Вимоги до даних та супровідної документації

Декларація про отримання повинна містити детальний набір даних для ідентифікації товарів та місця їх знаходження:

1. **Ідентифікація отримувача:** найменування, адреса, номери EORI, TIN (за наявності) та номер рахунку СВМ.
2. **Місцезнаходження:** назва або ID структури (платформи), а також її точні **координати GNSS** (широта і довгота).
3. **Інформація про товари:** код товару (CN або TARIC), країна походження, вага бруutto/нетто та опис товару.
4. **Супровідні документи:** копія авторизації СВМ, сертифікати, а у разі продажу товарів – обов'язково **рахунок-фактура (інвойс)**.

3.5.4. Митний контроль та інтеграція зі щорічною звітністю

- **Повноваження митниці:** митні органи мають право оглядати товари, брати зразки, перевіряти комерційні рахунки та записи імпортера як безпосередньо на місці, так і в приміщеннях представників компанії.
- **Зберігання документів:** до зберігання документів і нарахування зборів за митні послуги застосовуються положення Митного кодексу ЄС (Регламент 952/2013).
- **Зв'язок із щорічною декларацією:** стаття 10 зобов'язує додавати **копію декларації про отримання** (для первинних товарів) або **копію розрахункової відомості (bill of discharge** – для продуктів переробки) до щорічної декларації СВМ.

Цей механізм гарантує, що товари, які ввозяться для енергетичних або видобувних потреб на шельфі ЄС, підлягають такому ж рівню вуглецевого коригування, як і товари, що перетинають сухопутний кордон Союзу.

Розділ 4. Розрахунок вбудованих викидів СВМ

4.1. Правовий контекст та стратегічні цілі регулювання

Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2547²⁹ встановлює детальні правила розрахунку вбудованих викидів для товарів, що імпортуються до ЄС з 2026 року. Цей акт базується на досвіді, отриманому протягом перехідного періоду (2023–2025 роки), та має на меті гармонізацію методології СВМ із правилами Системи торгівлі викидами ЄС.

Ключовими стратегічними цілями регулювання є:

- **підвищення точності** розрахунків вбудованих викидів у товарах;
- **зменшення ризиків обходу** зобов'язань СТВ ЄС;
- **забезпечення верифікованості** даних моніторингу та розрахунків;
- **дотримання послідовності** з вимогами СТВ ЄС (EU ETS) при одночасному обмеженні адміністративного тягаря для операторів та декларантів.

У цьому розділі висвітлено загальні положення Імплементативного регламенту (ЄС) 2025/2547, тоді як практичним аспектам розрахунків присвячені методичні рекомендації №2 «Технічне керівництво з моніторингу та розрахунку вбудованих викидів для операторів установок».

4.2. Методологічна база визначення вбудованих викидів

Методологія визначення вбудованих викидів ґрунтується на визначенні викидів як на рівні установок, так і на рівні конкретного виробничого процесу.

- **Функціональні одиниці:** для більшості товарів (зокрема чавуну, сталі, алюмінію та водню) за розрахункову одиницю приймається тонна товару згідно з кодами Комбінованої номенклатури. Винятком є цемент (одиниця – тонна клінкеру), добрива (кілограми вмісту азоту або додаткові одиниці) та електроенергія (кіловат-година).

- **Вибір значень:** оператори можуть використовувати фактичні значення вбудованих викидів, стандартні значення (за замовчуванням), оприлюднені Єврокомісією, або поєднувати обидва підходи (наприклад, фактичні викиди для процесу та стандартні для одного чи кількох прекурсорів).

- **Зважене усереднення:** якщо товари виробляються за різними технологічними маршрутами в межах однієї установки або з використанням прекурсорів із різних джерел, викиди визначаються як середньозважене значення за звітний період.

- **Звітний період:** основним періодом для моніторингу та розрахунків є календарний рік, у якому були виготовлені товари.

Регламент 2025/2547 встановлює пріоритет найбільш точних даних. В основі лежить принцип вибору «найкращого доступного джерела даних». Це робиться для підвищення

²⁹ http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2547/oj

точності розрахунків, забезпечення можливості верифікації та дотримання послідовності з системою СТВ ЄС.

Встановлюється дворівнева ієрархія методів:

- **Глава 2 (Статті 2–10)** присвячена виключно **використанню фактичних значень (actual values)**.

- **Глава 3 (Статті 11–12)** регламентує **використання значень за замовчуванням (default values)**.

Фактичні значення базуються на прямому моніторингу на рівні установки. Використання цих даних вимагає суворого дотримання методології, визначеної у Додатку II, та обов'язкової верифікації акредитованим органом.

Значення за замовчуванням використовуються, якщо визначення фактичних викидів технічно неможливе, потребує надмірних витрат або якщо для конкретних даних відсутній метод моніторингу, описаний у Регламенті СВМ.

Дозволяється комбіноване використання фактичних значень та значень за замовчуванням. Питомі вбудовані викиди для складних товарів можуть розраховуватися шляхом визначення фактичних викидів для виробничих процесів у межах установки, де виготовляються такі товари, та із використанням значень за замовчуванням для одного або кількох прекурсорів у складі цих складних товарів.

Для непрямих викидів та імпортованої електроенергії коефіцієнт викидів розраховується як середнє значення за останні п'ять років, для яких доступні надійні дані.

Стаття 11(5) прямо зобов'язує Єврокомісію провести перегляд значень за замовчуванням не пізніше **грудня 2027 року**. Також у преамбулі зазначено, що Єврокомісія повинна переглянути відповідні показники, якщо отримає надійні альтернативні дані, які свідчать про те, що поточні значення є занадто високими або низькими.

Таким чином, вибір між фактичними значеннями та значеннями за замовчуванням прямо корелює з конкурентоспроможністю товарів. Оператори виробничих установок, які інвестували в декарбонізацію, мають стратегічний інтерес у використанні фактичних даних, щоб монетизувати свою екологічну перевагу (нижчі витрати на сертифікати СВМ). Натомість використання значень за замовчуванням, які зазвичай є вищими за середньоринкові фактичні показники, створює додатковий фінансовий бар'єр для технологічно відсталих виробництв.

4.3. Операційні вимоги: Системні межі та моніторинг

Фундаментом розрахунку є концепція «**системних меж**» (*system boundaries*), які тепер визначаються через агреговані категорії товарів (*aggregated goods categories*) згідно з Додатком I. Це дозволяє уникнути подвійного обліку та забезпечити точне віднесення викидів до конкретних виробничих процесів.

Системні межі визначають групу хімічних або фізичних процесів, які включаються до розрахунку. Вони охоплюють прямі викиди, а для окремих категорій товарів (не включених до Додатка II Регламенту СВМ) – також непрямі викиди та викиди, вбудовані в прекурсори. Важливо, що витрати на інфраструктуру та обслуговування обладнання виключаються з меж системи.

Методи моніторингу:

1. **Розрахунковий метод:** базується на даних про потоки джерел (паливо, сировина), отриманих за допомогою вимірювальних систем, та розрахункових факторах (коефіцієнти викидів, теплотворна здатність тощо).

2. **Метод на основі вимірювань:** передбачає безперервне вимірювання концентрації парникових газів у димових газах та об'єму потоку цих газів.

3. **Моніторинг непрямих викидів:** здійснюється шляхом відстеження споживання електроенергії у виробничому процесі.

Оператори зобов'язані розробити та впровадити **План моніторингу**, що описує всі установки, виробничі процеси, точки вимірювання та системи контролю якості даних. Згідно зі Статтею 5 та Розділом А.5 Додатка II, оператор повинен впровадити **План моніторингу (Monitoring Plan)**, який подається виключно англійською мовою. Цей план є значно детальнішим, ніж у Перехідний період, і включає:

- **Детальний опис установки:** ідентифікація всіх виробничих маршрутів (*production routes*) та агрегованих категорій товарів.
- **Перелік джерел та потоків:** повний опис палива, сировини та технологічних процесів.
- **Методи аналізу:** лабораторні дослідження відповідно до стандартів EN/ISO (наприклад, ISO/IEC 17025).
- **Контроль даних та ризик-менеджмент:** оцінка ризиків похибок, опис ІТ-систем та процедур внутрішньої валідації.
- **Бенчмарки СВМ:** список відповідних показників для коригування на безкоштовні квоти (*free allocation*).

4.4. Документарний супровід звітності та верифікації

Для підтвердження фактичних значень вбудованих викидів встановлено суворі вимоги до документації:

• **Звіт оператора про викиди (OER):** готується за календарний рік та містить детальну інформацію про установку, вироблені товари та їхні специфічні викиди.

• **Резюме звіту (Summary OER):** скорочена версія, яка стає доступною авторизованим декларантам у Реєстрі СВМ.

• **Додаток для електроенергії:** спеціальний документ, що готується окремо для кожного декларанта, який імпортує електроенергію за фактичними значеннями.

• **Мова звітності:** плани моніторингу та звіти операторів повинні подаватися **англійською мовою**.

• **Верифікація:** усі звіти про фактичні викиди повинні пройти перевірку акредитованим верифікатором, який видає відповідний верифікаційний звіт.

• **Зберігання записів:** оператори повинні зберігати всі дані та підтверджуючі документи щонайменше **шість років** після завершення звітного періоду.

4.5. Стратегічні висновки та дорожня карта впровадження

Впровадження Регламенту 2025/2547 знаменує перехід від спрощеної звітності перехідного періоду до **повномасштабного цифрового моніторингу** в межах основного режиму СВAM.

Дорожня карта для виробників та імпортерів:

1. **2026 рік:** початок застосування нової методології для товарів, що імпортуються до ЄС.

2. **Реєстрація:** використання Реєстру СВAM для передачі звітів верифікаторам та декларантам.

3. **Оптимізація даних:** регулярний (щонайменше щорічний) перегляд планів моніторингу та пошук точніших джерел даних.

4. **Грудень 2027 року:** очікуваний перегляд Європейською Комісією стандартних значень (за замовчуванням) на основі фактичних даних, зібраних у перші роки.

Ефективне впровадження цих правил вимагає від українських виробників інтеграції систем автоматизованого збору даних (*smart metering*) та адаптації внутрішнього вуглецевого обліку до стандартів ЄС.

Розділ 5. Стандартні значення

5.1. Правовий контекст та стратегічне призначення акту

Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2621³⁰ від 16 грудня 2025 року встановлює правила застосування базового Регламенту СВAM щодо визначення **стандартних значень (значень за замовчуванням)** для вбудованих викидів. Цей акт починає застосовуватися з **1 січня 2026 року** і є ключовим інструментом для оцінки вуглецевого сліду товарів у випадках, коли фактичні дані операторів недоступні або не є достатньо надійними. Стратегічно цей Регламент забезпечує екологічну цілісність СВAM, запобігаючи «витоку вуглецю» та синхронізуючи фінансові зобов'язання імпортерів із реальними кліматичними зусиллями третіх країн.

Правова ієрархія чітко визначає цей акт як технічне доповнення, що гарантує екологічну цілісність ЄС. Важливо розуміти, що ці значення нерозривно пов'язані з Імплементативним Регламентом (ЄС) 2025/2620, який встановлює правила розрахунку коригування на безкоштовне виділення квот (*free allocation adjustment*). Стандартні значення безпосередньо прив'язані до відповідних орієнтирів – бенчмарків (*benchmarks*), що використовуються в межах СТВ ЄС. Таким чином, будь-яка похибка в ідентифікації технологічного маршруту виробництва призводить до суттєвих фінансових втрат через невідповідність нарахованих сертифікатів реальним бенчмаркам ЄС.

5.2. Методологічні засади визначення стандартних значень (*default values*)

Методологія визначення стандартних значень (значень за замовчуванням) ґрунтується на використанні найбільш актуальної та надійної інформації, зібраної протягом

³⁰ https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2621/oj/eng

перехідного періоду або наданої Об'єднаним дослідницьким центром ЄС (JRC). Якщо наявні дані не вважаються достатньо достовірними, стандартні значення встановлюються на основі **середнього показника десяти країн-експортерів із найвищою інтенсивністю викидів** для конкретного типу товару. Такий підхід стимулює іноземних виробників переходити до моніторингу та декларування фактичних значень, щоб уникнути застосування завищених «дефолтних» показників.

Таким чином, Законодавство ЄС закріплює застосування «консервативного підходу» при формуванні стандартних значень. Це не просто технічне рішення, а стратегічна політика: за відсутності фактичних даних система має гарантувати, що вбудовані викиди не будуть недооцінені. Для учасників ринку це означає, що стандартні значення є свідомо завищеними, що створює потужний економічний стимул для збору фактичних даних від виробників у третіх країнах.

Консервативність посилюється системою націнок (*mark-ups*), які базуються на відхиленнях найменш ефективних установок ЄС від середніх показників галузі, що робить використання стандартних даних дедалі дорожчим.

Практичні аспекти використання значень за замовчуванням для українських виробників товарів СВМ відображені у методичних рекомендаціях №3 «Фінансові та адміністративні процедури СВМ з верифікації, звітності та виконання зобов'язань».

5.3. Механізм націнок (*mark-ups*) та стратегія їх впровадження

Для забезпечення справедливості та надання бізнесу часу на адаптацію Регламент запроваджує систему **поступового впровадження націнок** на стандартні значення (табл. 5.1). Націнки додаються до базових показників інтенсивності викидів, щоб відобразити потенційну неточність усереднених даних.

- **Етапність:** націнки будуть поступово зростати, що робить використання стандартних значень менш вигідним з часом.
- **Гнучкість:** у перші роки (зокрема 2026 року) декларанти можуть покладатися на стандартні значення через обмежену кількість акредитованих верифікаторів, проте згодом очікується перехід на фактичні верифіковані дані.
- **Галузеві особливості:** для сектору добрив передбачено застосування нижчих націнок.
- **Перегляд:** усі значення та націнки підлягають обов'язковому перегляду не пізніше **грудня 2027 року**, хоча Єврокомісія докладе зусиль для можливого оновлення вже у 2026 році.

Таблиця 5.1. Динаміка впровадження націнок на стандартні значення

Сектор	Етапність:			Стратегічна логіка
	2026	2027	з 2028	
Цемент, Водень, Залізо і сталь, Алюміній	10%	20%	30%	Максимальний тиск для переходу на фактичні дані.
Добрива	1%	1%	1%	Мінімальна націнка для запобігання ціновому шоку в агросекторі.

Така диференціація націнок за секторами демонструє прагматичний підхід ЄС. Якщо мінімальна націнка в 1% для сектору добрив є стратегічним компромісом задля забезпечення продовольчої безпеки, то поступове збільшення націнок до 30% для інших галузей фактично перетворює використання стандартних значень на фінансовий інструмент стимулювання прозорості ланцюгів постачання.

5.4. Специфічні правила для електроенергії, непрямих викидів та прекурсорів

Регламент деталізує підходи для специфічних категорій:

- **Електроенергія та непрямі викиди.** Стандартне значення розраховується на основі середнього коефіцієнта викидів електромережі країни походження за останній доступний п'ятирічний період. Це дозволяє збалансувати вплив короткострокових кліматичних аномалій та врахувати довгострокові успіхи країни в розвитку відновлюваних джерел енергії.

- **Прекурсори.** При виробництві складних товарів оператори можуть використовувати комбінований метод: фактичні викиди для основного виробничого процесу та стандартні значення для вхідних матеріалів (прекурсорів), якщо дані щодо них не були надані постачальниками

У випадках, коли країну походження прекурсора неможливо ідентифікувати, Регламент встановлює обмежувальну норму: застосовується стандартне значення країни з найвищою світовою інтенсивністю викидів для відповідної товарної групи. Зазначені вимоги підтверджують, що належний рівень простежуваності (*traceability*) ланцюгів постачання є ключовою умовою для забезпечення доступу товарів на ринок ЄС.

5.5. Реєстр стандартних значень та виробничих маршрутів

Додатки до Регламенту містять детальний реєстр значень, структурований за країнами та кодами товарів (CN). Якщо конкретна територія не вказана у списках, застосовуються показники з таблиці «Інші країни та території».

Важливою особливістю є прив'язка кожного значення до конкретного **виробничого маршруту**, що визначає відповідний бенчмарк для розрахунку безкоштовних квот у системі СТВ ЄС:

- (A) сірий клінкер/цемент;
- (B) білий клінкер/цемент;
- (C) вуглецева сталь на основі доменної печі/кисневого конвертеру (*BF/BOF*);
- (D) вуглецева сталь на основі заліза прямого відновлення/електродугової печі (*DRI/EAF*);
- (E) вуглецева сталь на основі брухту/електродугової печі (*Scrap/EAF*);
- (F) низьколегована сталь на основі доменної печі/кисневого конвертеру (*BF/BOF*);
- (G) низьколегована сталь на основі заліза прямого відновлення/електродугової печі (*DRI/EAF*);
- (H) низьколегована сталь на основі брухту/електродугової печі (*Scrap/EAF*);

- (J) високолегована сталь (на основі електродугової печі (EAF));
- (K) первинний алюміній;
- (L) вторинний алюміній.

Якщо для коду CN не вказано маршрут виробництва, контрольний показник СВAM (бенчмарк - *BM*) не залежить від маршруту виробництва. Така деталізація необхідна, щоб фінансові зобов'язання імпортера точно відповідали рівню безкоштовних квот, який отримує аналогічний європейський виробник, що використовує таку саму технологію.

Регламент передбачає гнучкість для відображення глобального прогресу декарбонізації. Встановлено такі ключові дедлайни:

- **1 січня 2026 року:** початок обов'язкового застосування стандартних значень для розрахунку СВAM-зобов'язань, якщо імпортер не надає верифіковані фактичні дані про викиди або якщо дані про викиди для прекурсорів (складних товарів) визначаються за замовчуванням.
- **Протягом 2026 року:** Єврокомісія має докласти всіх необхідних зусиль у тісній співпраці з державами-членами та на основі системного і цілісного перегляду для того, щоб забезпечити можливість проведення перегляду значень за замовчуванням уже у 2026 році.
- **Грудень 2027 року:** остаточний термін системного перегляду всіх стандартних значень та націнок. Єврокомісія проводитиме публічні консультації.

5.6. Стратегічні рекомендації для суб'єктів господарювання

Українським експортерам для ефективної адаптації до вимог регламенту рекомендується:

1. **Пріоритетність фактичних даних.** Забезпечити перехід на звітування за фактичними показниками викидів у найкоротші терміни, оскільки впровадження системи прогресуючих націнок зробить використання стандартних значень фінансово обтяжливим у довгостроковій перспективі.

2. **Постійний моніторинг оновлень.** Систематично відстежувати результати публічних консультацій та переглядів показників інтенсивності викидів, які Європейська Комісія планує проводити щорічно задля підвищення прозорості та актуальності механізму.

3. **Ретельна перевірка виробничих маршрутів.** Чітко ідентифікувати технологічні процеси на установках, що є передумовою для коректного вибору відповідних бенчмарків у разі вимушеного застосування стандартних значень. Будь-яка прогалина в документації щодо походження прекурсорів призведе до застосування "правила найвищої інтенсивності викидів" (Стаття 1(5)). Це може збільшити вартість СВAM-сертифікатів у кілька разів для складних товарів.

Розділ 6. Коригування безоплатного виділення квот у межах СВАМ

6.1. Вступ та стратегічний контекст регулювання

Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2620³¹ розроблений для забезпечення плавного переходу від поточної системи безоплатного виділення квот у межах СТВ ЄС до повноцінного функціонування СВАМ. Головною стратегічною метою є запобігання ризику «витоку вуглецю», одночасно гарантуючи, що імпортовані товари не будуть перебувати у більш вигідному становищі порівняно з продукцією, виробленою всередині Євросоюзу.

Оскільки в секторах, охоплених СВАМ, безоплатні квоти в ЄС будуть поступово скасовуватися, Регламент встановлює правила **коригування кількості сертифікатів СВАМ**, які підлягають здачі. Це коригування (*free allocation adjustment – FAA*) фактично відображає обсяг вуглецевої підтримки, яку все ще отримують європейські виробники, дозволяючи імпортерам зменшити кількість сертифікатів до здачі на відповідну величину.

Для бізнесу поступовий етап відмови (*phase-out*) від безоплатних квот означає, що «вуглецева знижка» при імпорті щорічно зменшуватиметься. Регламент де-факто ліквідує «подвійний захист», змушуючи імпортерів платити за кожну тонну викидів, яка не покрита внутрішніми преференціями ЄС. Це вирівнює правила гри, але водночас створює значне фінансове навантаження на вуглецевомні ланцюжки постачання.

6.2. Ключові дефініції та сфера застосування

Для коректного застосування механізму коригування Регламент вводить такі базові поняття:

- **Звітний період:** відповідає календарному року виробництва товару або прекурсора та слугує основою для визначення вбудованих викидів.
- **Прекурсор:** будь-який вхідний матеріал, що входить до переліку товарів СВАМ та використовується у виробничому процесі.
- **Виробничий маршрут:** конкретна технологія, застосована для виготовлення продукції.
- **Агреговані категорії товарів:** групи товарів, визначені згідно з технічними правилами моніторингу викидів.

Регламент застосовується до викидів парникових газів, утворених з **1 січня 2026 року**. Слід зауважити, що для **електроенергії** (код CN 2716 00 00) величина коригування дорівнює **нулю**, оскільки в ЄС виробництво електроенергії не отримує безоплатних квот

Щодо прекурсорів необхідно забезпечувати повну прозорість ланцюга постачання. Якщо складна продукція містить прекурсори від кількох постачальників, декларант зобов'язаний застосовувати метод середньозваженого розрахунку викидів, що вимагає підвищеної точності при верифікації та аудиті даних.

³¹ https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2620/oj/eng

6.3. Методологія розрахунку коригування СВAM-сертифікатів (FAAg)

Загальна кількість сертифікатів, на яку зменшується зобов'язання декларанта (FAAg), базується на показнику «питомого вбудованого безоплатного виділення» (SEFA) та масі імпортованого товару. Методологія передбачає два підходи залежно від типу задекларованих даних:

1. **На основі фактичних даних:** якщо імпортер звітує про фактичні викиди, коригування має відображати реальний виробничий процес, склад продукції та походження використаних прекурсорів. Для розрахунку питомої безоплатної квоти на рівні виробничого процесу використовується показник **VMg*** (процесно-орієнтований бенчмарк СВAM), наведений у **Колонці А** Додатка до Регламенту. Для складних товарів розрахунок SEFA включає як частку власного процесу, так і частку безоплатних квот у кожному прекурсорі; якщо дані про SEFA прекурсора не надані виробником, використовується відповідне значення **VMg з колонки В**.

2. **На основі стандартних значень:** якщо для викидів використовуються значення за замовчуванням (дефолтні), коригування також розраховується на основі стандартних бенчмарків СВAM. У цьому випадку для розрахунку SEFA використовується значення **VMg** (стандартний бенчмарк СВAM) з **колонки В додатка**. Припускається, що товар виготовлений за стандартним виробничим маршрутом, визначеним для країни походження.

Для спрощення звітності встановлюється презумпція, що товари (та їхні прекурсори) були вироблені в той самий календарний рік, коли відбувся імпорт, хоча декларант може спростувати це, надавши фактичні докази періоду виробництва.

Слід відзначити, що чим вищий бенчмарк, тим більшою є знижка FAAg. Наприклад, у секторі добрив (азотна кислота, CN 2808 00 00) різниця між бенчмарком у колонці А (0,151 т CO_{2екв}/т) та колонкою В (0,582 т CO_{2екв}/т) є майже чотирикратною. Цей розрив зменшується при розрахунку питомого обсягу безкоштовних квот (SEFA) для складного товару, оскільки враховується сума квот власного виробничого процесу та квот на спожиті прекурсори. Такий механізм забезпечує справедливість системи навіть при використанні значень за замовчуванням, запобігаючи надмірному фінансовому навантаженню. Оскільки значення за замовчуванням базуються на показниках найменш ефективних виробництв і є високими, використання занадто низьких бенчмарків призвело б до несправедливого фінансового тиску. Моделювання імпорту до ЄС товарів із вбудованими викидами на основі значень за замовчуванням у порівнянні з фактичними даними дозволяє точніше прогнозувати витрати СВAM та обрати раціональну стратегію діяльності. З огляду на поступове припинення безкоштовного розподілу квот у СТВ ЄС до 2034 р. (див. рис. 1.5) і відповідне зростання фінансових зобов'язань СВAM, використання фактичних верифікованих даних про вбудовані викиди є стратегічно вигіднішим.

Практичні аспекти визначення розміру коригування безоплатного виділення квот у межах СВAM детально описані в методичних рекомендаціях № 3 «Фінансові та адміністративні процедури СВAM з верифікації, звітності та виконання зобов'язань».

6.4. Система бенчмарків СВМ та галузеві особливості

Бенчмарки СВМ базуються на показниках СТВ ЄС, встановлених на період **2026–2030 років**. Вони визначені для кожного коду товару (CN) та враховують технологічні особливості галузей:

- **Чорна металургія:** регламент встановлює окремі бенчмарки для різних маршрутів виробництва сталі: на основі доменної печі/кисневого конвертеру (*BF/BOF*), заліза прямого відновлення/електродугової печі (*DRI/EAF*) та металобрухту/електродугової печі (*Scrap/EAF*). Особливу увагу приділено **залізу прямого відновлення (*DRI*)** на природному газі – для нього створено окремий бенчмарк (*DRI/EAF*), щоб уникнути ситуацій, коли більш вуглецевий імпортував би більшу знижку, ніж екологічно чистіша вторинна сталь (*Scrap/EAF*).

- **Цемент:** система розрізняє бенчмарки для виробництва сірого та білого клінкеру.
- **Алюміній:** передбачено розподіл на первинний та вторинний алюміній.
- **Добрива:** бенчмарки охоплюють виробництво аміаку, азотної кислоти та різних видів сечовини.

Оскільки офіційні бенчмарки СТВ ЄС на період 2026–2030 рр. будуть затверджені лише на початку 2026 року, розрахунок зобов'язань СВМ у 2026 році базуватиметься на прогнозних значеннях Єврокомісії. Ці показники підлягатимуть коригуванню протягом року після публікації фінальних бенчмарків СТВ ЄС, проте оновлені значення для СВМ застосовуватимуться лише до товарів, ввезених з **1 січня 2027 року**. Це забезпечує правову визначеність для імпортерів у 2026 році, водночас залишаючи за Комісією право на перегляд рівнів бенчмарків у разі надання доказів їх невідповідності (заниження або завищення).

6.5. Висновки та стратегічний чек-лист

Коригування безплатних квот є критичним елементом фінансового планування для імпортерів, оскільки воно безпосередньо впливає на кількість сертифікатів, які необхідно купувати. Правильне застосування бенчмарків та виробничих маршрутів дозволяє максимально точно врахувати «знижку», передбачену законодавством ЄС.

Для забезпечення відповідності вимогам Регламенту та мінімізації фінансових ризиків суб'єктам господарювання рекомендується дотримуватися наступного стратегічного чек-листа:

1. **Верифікація кодів CN** передбачає перевірку відповідності товарів та прекурсорів кодам, для яких встановлено бенчмарки в Додатку до Регламенту.
2. **Ідентифікація виробничого маршруту** потребує чіткої фіксації технології виробництва (наприклад, *DRI/EAF* або *BF/BOF* для сталі), оскільки від обраного маршруту безпосередньо залежить обсяг коригування.
3. **Синхронізація звітних періодів** дозволяє переконатися, що період для розрахунку коригування повністю збігається з часовими межами моніторингу вбудованих викидів.
4. **Формування доказової бази для прекурсорів** під час виробництва складних товарів забезпечує передачу верифікованих даних про SEFA від постачальників для максимального врахування фактичного коригування.

5. **Моніторинг оновлення бенчмарків** необхідний для врахування змін у показниках на 2026 рік, які будуть переглянуті після публікації фінальних значень у межах системи СТВ ЄС.

Розділ 7. Акредитація верифікаторів СВАМ

7.1. Стратегічний контекст та сфера застосування регламенту

Делегований регламент (ЄС) 2025/2551³² від 20 листопада 2025 року встановлює умови надання акредитації верифікаторам, правила контролю за ними, умови відкликання акредитації, а також принципи взаємного визнання органів з акредитації. З 2026 року, якщо вбудовані викиди в товарах визначаються на основі **фактичних значень**, вони обов'язково повинні бути перевірені акредитованим верифікатором.

Головною метою регулювання є забезпечення **узгодженості та послідовності** між вимогами СВАМ та СТВ ЄС, що дозволяє зменшити адміністративне навантаження на бізнес та органи влади.

Сфера дії Регламенту охоплює верифікацію викидів для всіх груп товарів СВАМ, а також вловлювання, використання та зберігання вуглецю; імпортованої електроенергії і непрямих викидів.

Визначення ключових понять відповідно Статті 1:

- **Верифікатор (*verifier*)** – юридична особа, яка здійснює діяльність із верифікації відповідно до цього Регламенту та акредитована національним органом з акредитації для цілей Регламенту (ЄС) 2023/956 на момент видачі звіту про верифікацію.
- **Верифікація (*verification*)** – діяльність, що здійснюється верифікатором для видачі звіту про верифікацію відповідно до цього Регламенту, Регламенту (ЄС) 2023/956 та Імплементативного регламенту (ЄС) 2025/2546.
- **Сфера акредитації (*scope of accreditation*)** – групи видів діяльності СВАМ, зазначені в Додатку I до цього Регламенту, для яких запитуються або була надана акредитація.
- **Рівень запевнення (*level of assurance*)** – ступінь впевненості, яку верифікатор надає у звіті про верифікацію з метою мінімізації ризику верифікації відповідно до обставин завдання з верифікації.
- **Обґрунтована впевненість (*reasonable assurance*)** – високий, проте не абсолютний рівень впевненості, що **виражається позитивно** у верифікаційному висновку щодо відсутності суттєвих викривлень у звіті оператора про викиди.

Регламент набрав чинності на третій день після публікації та почав офіційно застосовуватися з **1 січня 2026 року**.

Фахівцям слід враховувати ієрархічну перевагу цього Регламенту над загальними стандартами. Хоча діяльність базується на **EN ISO/IEC 17029:2019**, Регламент 2025/2551 накладає специфічні вимоги СВАМ. Наприклад, Розділ 1.5.3 Додатку II встановлює жорсткіші цикли управління: внутрішні аудити та огляди системи менеджменту повинні проводитися не рідше ніж раз на 15 місяців, що виходить за рамки стандартних практик ISO.

³² https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2025/2551/oj/eng

Ця регуляторна рамка визначає перехід від загальних принципів до жорстких процедурних вимог до отримання акредитації.

7.2. Процедурна архітектура надання та відкликання акредитації

Акредитацію верифікаторів здійснюють **Національні органи з акредитації (NAB)**, призначені кожною державою-членом ЄС.

- **Подання заяви:** юридичні особи, зареєстровані в ЄС, подають запит до NAB своєї країни. Організації з третіх країн (зокрема з України) мають право звернутися до **будь-якого NAB у державі-члені ЄС**, який надає відповідні послуги.
- **Процес оцінки:** NAB перевіряє технічну компетентність заявника шляхом аналізу документів, виїздів на об'єкт та спостереження за реальною роботою персоналу.
- **Термін дії:** акредитаційний сертифікат видається на термін, що **не перевищує 5 років**.
- **Санкції та відкликання:** NAB може призупинити або відкликати акредитацію у разі серйозних порушень, шахрайства або навмисного надання неправдивої інформації верифікатором. Верифікатор має право оскаржити такі рішення.

Стандартизація процесу оцінки є фундаментом довіри до СВАМ-декларацій. Регламент впроваджує прозорий механізм, що забезпечує єдиний рівень якості верифікації незалежно від країни походження верифікатора.

Згідно з п. 4 Статті 3, пакет документів включає опис технічної компетентності, систему управління якістю та дані про персонал. Критично важливим для міжнародних гравців є п. 4(g) Статті 3, який дозволяє подавати докази компетенції за стандартами ISO, визнаними органами акредитації третіх країн, що полегшує вихід на ринок неєвропейським фахівцям.

Таблиця 7.1. Етапи акредитаційної оцінки (Стаття 5)

Дія органу акредитації	Мета перевірки
Аналіз інформації	Перевірка документальної відповідності вимогам Регламенту та ISO 17029
Виїзд на об'єкт (<i>on-site visit</i>)	Оцінка практичного впровадження системи якості та процедур в офісах заявника
Свідчення компетенцій (<i>witnessing</i>)	Спостереження за виконанням робіт та компетентністю репрезентативної кількості персоналу заявника, залученого до верифікації звітів операторів про викиди

Адміністративні заходи описані у Статті 9. NAB зобов'язаний вжити заходів у разі невідповідності. **Призупинення** акредитації є обов'язковим у разі виявлення серйозних порушень вимог Регламенту (Стаття 9(3)(a)). **Відкликання** акредитації застосовується у безкомпромісних випадках: доведене шахрайство керівництва чи персоналу або навмисне надання неправдивої інформації.

Суворість цих процедур гарантує, що лише найбільш компетентні установи отримують право працювати в системі СВАМ.

7.3. Професійні вимоги до верифікаторів та персоналу

Верифікатор – це юридична особа, яка несе повну відповідальність за результати аудиту. До складу верифікаційної команди обов'язково входять:

- **Провідний аудитор СВМ:** керує командою та повинен відповідати вимогам щодо компетентності для аудитора СВМ і продемонструвати **здатність до ефективної комунікації англійською мовою**.

- **Аудитори та технічні експерти:** повинні мати глибокі знання законодавства СВМ та СТВ ЄС, методологій моніторингу та галузевої специфіки (наприклад, металургії чи хімії).

- **Незалежний рецензент:** особа, яка не брала участі у конкретній верифікації, але перевіряє звіт перед його фінальним затвердженням.

- **Принципи етики:** верифікатор повинен бути **повністю незалежним** від оператора установки, Єврокомісії та національних органів. Конфлікт інтересів виникає, якщо верифікатор надавав консультації з розробки плану моніторингу або звітності для цієї ж установки.

Принципи незалежності та ротація: концепція «неприйнятної ризику» (Підпункт 1.7.2 Додатку II) прямо забороняє верифікатору надавати консалтингові послуги з розробки методології моніторингу або підготовки планів моніторингу для того самого оператора.

Антикорупційний запобіжник: встановлено правило «3-річної перерви» для **провідного аудитора СВМ** після 5 років верифікації однієї установки (якщо протягом цього часу жоден інший провідний аудитор компанії не проводив там перевірку).

Це забезпечує об'єктивність, яка є критичною для переходу до етапу безпосередньої верифікації.

7.4. Методологія та етапи верифікаційної діяльності

Процес верифікації ґрунтується на принципі **професійного скептицизму** та спрямований на отримання «розумної впевненості» у тому, що звіт оператора не містить суттєвих викривлень. Методологія вимагає від верифікатора не просто механічної перевірки цифр, а розуміння всієї логіки виробничого ланцюжка та оцінки складності установки.

Основні етапи верифікаційного процесу (згідно з Додатком II, Розділ 2):

1. **Переддоговірний аналіз:** верифікатор оцінює складність установки (кількість товарів, виробничих маршрутів), обсяг необхідного часу та наявність у себе відповідних компетенцій і ресурсів для виконання роботи.

2. **Стратегічний аналіз:** вивчення актуальності плану моніторингу, ідентифікація джерел викривлень, виробничих маршрутів та технічних зв'язків з іншими установками. Особлива увага приділяється кількості прекурсорів, що використовуються, але не виробляються на місці, що є одним із найскладніших аспектів СВМ.

3. **Аналіз ризиків:** оцінка притаманного ризику (*inherent risk*) та ризику контролю (*control risk*), які можуть призвести до матеріальних помилок у звітності.

4. **План верифікації:** формування програми перевірок, плану вибірки даних (*data sampling plan*) та методів тестування контрольних заходів оператора.

5. **Виконання верифікаційних дій (збір доказів):** реалізація плану шляхом аналітичних процедур (аналіз коливань та трендів) та детальної перевірки (*traceability*) – простеження даних від первинних джерел (лічильників, інвойсів) до фінального звіту.

6. **Фізичні візити на об'єкт:** відвідування місця виробництва є обов'язковою нормативною вимогою для оцінки роботи вимірювальних приладів, систем моніторингу та меж установки. Дистанційна верифікація є винятком; у разі її застосування верифікатор зобов'язаний надати розширене обґрунтування у внутрішній документації, посилаючись на специфічні умови, визначені в Регламенті 2025/2546.

7. **Матеріальність та усунення помилок:** верифікатор оцінює суттєвість виявлених викривлень (*misstatements*). У разі виявлення помилок або невідповідностей оператор має бути негайно поінформований для їх виправлення до моменту видачі фінального звіту.

8. **Незалежний огляд:** перед видачею верифікаційного звіту вся документація проходить перевірку незалежним рецензентом, який не брав участі в аудиті, для забезпечення об'єктивності та якості висновків.

Після завершення всіх етапів верифікатор видає висновок про те, чи є звіт «задовільним» (*satisfactory*), що дозволяє імпортеру в ЄС використовувати ці дані для виконання зобов'язань СВМ

7.5. Результати верифікації та цифрова інтеграція

За результатами роботи видається **верифікаційний звіт**, який містить один із висновків:

- **Задовільно:** звіт оператора вільний від суттєвих викривлень.
- **Незадовільно:** у разі виявлення суттєвих помилок, які не були виправлені, або якщо обсяг перевірки був занадто обмежений для формування висновку.

При цьому відповідно до п. 2.17.2 Додатку II незадовільні висновки можуть бути трьох видів:

- **Незадовільний (через викривлення):** наявність суттєвих не виправлених помилок.
- **Незадовільний (обмеження впевненості):** невідповідності не дозволяють надати обґрунтовану впевненість.
- **Незадовільний (обмеження сфери):** недопуск до об'єкта або критична відсутність даних.

Важливі операційні вимоги:

• **Англійська мова:** згідно з Додатком II (2.17.3), абсолютно всі верифікаційні звіти повинні бути складені **англійською мовою**. Це радикальна зміна для багатьох установок, розташованих в різних частинах світу.

• **Реєстр СВМ:** з 1 січня 2027 року використання Реєстру для видачі звітів стає обов'язковим.

• **Шаблони:** Єврокомісія надає уніфіковані **електронні шаблони** для програм роботи та управлінських звітів (Статті 19(3) та 21(2)), що забезпечують стандартизацію звітності по всьому ЄС.

Верифікатор зобов'язаний вести **внутрішню документацію**, яка повинна зберігатися достатній час для можливості перевірки. З **1 січня 2027 року** верифікаційні звіти повинні

видаватися та передаватися виключно через **Центральний Реєстр СВАМ**. Усі дані, отримані під час верифікації, захищені зобов'язанням щодо конфіденційності та професійної таємниці.

7.6. Технічне охоплення та взаємне визнання (Додаток I та Розділ IV)

Для забезпечення рівних умов конкуренції (*level playing field*) Регламент чітко визначає галузеві межі та механізми взаємної довіри між країнами ЄС. Для цього було створено окремі сфери акредитації для кожної групи діяльності СВАМ, що дозволяють оцінювати компетентність верифікатора за специфічними критеріями.

Групи активності СВАМ (згідно з Додатком I):

- **Група I:** кальцинована глина, цементний клінкер, цемент, глиноземний цемент.
- **Група II:** водень, аміак.
- **Група III:** азотна кислота (*Nitric acid*).
- **Група IV:** сечовина (*Urea*) та змішані добрива.
- **Група V:** агломерована руда, чавун, залізо прямого відновлення (*DRI*), необроблена сталь.
- **Група VI:** феросплави (FeMn, FeCr, FeNi).
- **Група VII:** необроблений алюміній.
- **Група VIII:** вироби із заліза або сталі, вироби з алюмінію.
- **Група L:** вловлювання, використання та зберігання вуглецю (CCUS).
- **Група LI:** електроенергія, імпортована на митну територію Союзу.
- **Група LII:** непрямі викиди.

Механізми взаємного визнання та спрощення:

- **Еквівалентність послуг:** держави-члени ЄС та компетентні органи зобов'язані визнавати еквівалентність послуг тих національних органів з акредитації (NAB), які успішно пройшли партнерську оцінку (*peer evaluation*). Вони повинні приймати сертифікати акредитації та визнавати звіти верифікаторів, акредитованих такими органами.

- **Розширення сфери акредитації:** верифікатори, які вже мають акредитацію для відповідних груп діяльності в межах **СТВ ЄС (Регламент 2018/2067)**, можуть подати заявку на спрощене розширення своєї акредитації на відповідні групи товарів СВАМ.

- **Автоматичне звільнення:** NAB, які успішно пройшли партнерську оцінку в системі СТВ ЄС (відповідно до Регламенту 2018/2067) до 1 січня 2026 року, отримують **автоматичне звільнення** від нового раунду *peer evaluation* для цілей СВАМ. Це звільнення діє протягом терміну, що не перевищує **4 роки** з моменту прийняття рішення.

Така архітектура дозволяє уникнути дублювання процедур і надмірного адміністративного навантаження, водночас підтримуючи високу надійність процесу акредитації.

Розділ 8. Принципи верифікації вбудованих викидів для СВAM

8.1. Правовий контекст та стратегічне значення регламенту

Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2546³³ від 10 грудня 2025 року встановлює фундаментальні принципи верифікації вбудованих викидів, розрахованих на основі фактичних значень для товарів, що ввозяться до ЄС з 2026 року. Стратегічною метою цього акта є забезпечення **еквівалентності та послідовності** з процедурами, що діють у Системі торгівлі викидами ЄС, при одночасному врахуванні специфіки СВAM та мінімізації адміністративного тиску на суб'єктів господарювання. Регламент гарантує, що дані, надані імпортерами, є надійними та пройшли незалежну перевірку перед поданням декларації СВAM.

Для операторів установок у третіх країнах цей Регламент фактично встановлює жорсткий протокол аудиту, де точність даних прямо конвертується у фінансові зобов'язання.

8.2. Глосарій та концептуальні основи верифікації

Для однозначного тлумачення процесів верифікації Регламент вводить наступні ключові поняття:

- **Викривлення (*misstatement*)** – пропуск, викривлене представлення або помилка в даних, поданих оператором у звіті, без урахування невизначеності, пов'язаної з вимірювальними приладами або лабораторними аналізами.

- **Суттєве викривлення (*material misstatement*)** – викривлення, яке окремо або в сукупності з іншими викривленнями перевищує рівень суттєвості або може, на підставі експертного судження верифікатора, через свій розмір і характер мати вплив на загальний обсяг задекларованих викидів або іншу релевантну інформацію.

- **Рівень суттєвості (*materiality level*)** – кількісний поріг або граничну межу, вище якої верифікатор вважає викривлення (окремо або в сукупності з іншими викривленнями) суттєвими.

- **Невідповідність (*non-conformity*)** – будь-яка дія або бездіяльність оператора, що не відповідає вимогам плану моніторингу або методології моніторингу, застосовної до конкретної установки, як це визначено в Імплементативному регламенті (ЄС) 2025/2547.

- **Суттєва невідповідність (*material non-conformity*)** – невідповідність, яка призводить до суттєвого викривлення.

8.3. Протокол відвідування виробничих потужностей

Фізичне відвідування установки верифікатором є обов'язковим елементом перевірки, проте Регламент запроваджує гнучкість залежно від історії верифікацій:

- **Обов'язковість.** У **перший рік**, що підлягає верифікації, фізичний візит на об'єкт є обов'язковим у всіх випадках.

- **Періодичність.** Надалі фізичні візити повинні відбуватися щонайменше **кожні два роки**.

³³ https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2546/oj/eng

- **Спрощення.** Верифікатор може замінити фізичний візит віртуальним або зовсім відмовитися від нього у другий рік поспіль, якщо фізичний візит проводився раніше, система моніторингу не зазнала значних змін, а рівень ризику оцінюється як низький.

- **Виняткові обставини.** Віртуальний візит дозволяється, якщо верифікатор позбавлений можливості прибути на місце через серйозні та непередбачувані обставини, що не залежать від оператора.

- **Електроенергія.** Для установок, що виробляють лише електроенергію, фізичний візит може проводитися лише **один раз на п'ять років** за умови відсутності використання викопного палива та процесів уловлювання вуглецю.

Регламент встановлює сім типів «значних змін», які миттєво анулюють право на скасування або віртуалізацію візиту, вимагаючи негайного фізичного аудиту:

1. запуск або закриття виробничих процесів чи маршрутів;
2. зміни у спільному виробництві прекурсорів та складних товарів;
3. зміна енергопостачання установки;
4. модифікація технічних зв'язків (нові або видалені лінії передачі палива, тепла, відхідних газів);
5. зміна складу прекурсорів (якщо використовуються фактичні значення);
6. зміна методології моніторингу (наприклад, перехід від розрахункового до вимірювального методу);
7. зміни, виявлені під час аналізу ризиків (нові типи палива, матеріалів або вимірювальних приладів).

Будь-яка модернізація або оптимізація виробництва автоматично повертає оператора до режиму очного аудиту.

8.4. Ризик-орієнтований підхід та рівні суттєвості

Верифікатор зобов'язаний застосовувати підхід, заснований на оцінці ризиків, щоб отримати **«розумну впевненість»** у тому, що звіт оператора не містить суттєвих викривлень. Для кожного типу товару (за кодом CN) встановлено фіксований рівень суттєвості:

- **5%** від загального обсягу питомих вбудованих викидів;
- **5%** від загального обсягу питомих вбудованих безоплатних квот. Окрім кількісного порогу, верифікатор використовує **професійне судження** для оцінки того, чи є викривлення суттєвими через їхній характер або розмір, навіть якщо вони не перевищують 5%.

Критична особливість полягає в тому, що ці пороги застосовуються **для кожної тонни товару окремо за його CN-кодом (УКТ ЗЕД)**. Верифікатор зобов'язаний оцінювати помилки не лише індивідуально, а й в **агрегованому стані**. Це означає, що десять незначних помилок по 0,6%, які самі по собі є несуттєвими, у сумі дають 6%, що призводить до відмови у верифікації звіту за конкретним кодом товару. Оператори багатопрофільних підприємств повинні розуміти: помилка, непомітна в масштабах усього заводу, може стати фатальною для окремої товарної лінії.

Особлива увага приділяється параметру «вбудованої безкоштовної квоти» (*embedded free allocation*). Верифікатор перевіряє ці дані як базову лінію для порівняння з бенчмарками СТВ ЄС, що є основою для подальшого фінансового коригування СВМ.

8.5. Структура та обов'язкові елементи верифікаційного звіту

Верифікаційний звіт готується на основі **єдиного електронного шаблону** через Реєстр СВAM і повинен містити:

1. **Ідентифікаційні дані:** назва та адреса оператора, унікальний ідентифікатор установки в Реєстрі та географічні координати з точністю до шести знаків.
2. **Деталі перевірки:** склад верифікаційної команди, дати фізичних або причини віртуальних візитів.
3. **Методологічна база:** версія плану моніторингу, застосовані рівні суттєвості та ідентифіковані виробничі маршрути.
4. **Результати аналізу даних:** підтверджені обсяги прямих та непрямих викидів, дані про прекурсори (коди CN, країни походження, фактичні або дефолтні значення).
5. **Висновок верифікації:** чітке твердження про те, чи є звіт вільним від суттєвих викривлень та невідповідностей, а також рекомендації щодо вдосконалення, якщо вони є.

У процесі адміністрування СВAM виникає **ефект кумулятивної відповідності ланцюга постачання**. У разі виробництва складної продукції з використанням прекурсорів від сторонніх постачальників, верифікатор має підтвердити, що зазначені вхідні матеріали пройшли процедуру верифікації відповідно до вимог Статті 14 Регламенту (ЄС) 2025/2547. Відсутність належного підтвердження даних на рівні виробників прекурсорів унеможливорює верифікацію фактичних викидів фінального продукту. Це зобов'язує імпортера застосовувати стандартні (дефолтні) значення, що призводить до суттєвого зростання фінансових зобов'язань.

8.6. Висновки для операторів виробничих установок у третіх країнах

Регламент (ЄС) 2025/2546 закладає основу для прозорого та справедливого обліку вуглецевого навантаження при транскордонній торгівлі, встановлюючи чіткі часові та процедурні межі контролю.

Зокрема, положення Регламенту почали діяти з **1 січня 2026 року**, що визначило офіційну дату набрання чинності для нових вимог. Правила верифікації охоплюють усі викиди парникових газів, здійснені у процесі виробництва товарів, починаючи з цієї ж дати. Крім того, встановлені рівні суттєвості та процедури виїзних перевірок (візитів на установки) підлягають можливому перегляду в майбутньому на основі практичного досвіду верифікації, накопиченого протягом перших років функціонування СВAM.

У підсумку Регламент 2025/2546 перетворює верифікацію на складний багаторівневий процес, де технічна експертиза верифікатора поєднується з жорстким цифровим контролем через Реєстр СВAM. Враховуючи високу складність нових вимог, **підготовка до верифікаційного циклу 2026 року має розпочатися негайно**.

Розділ 9. Комунікація з митними органами

9.1. Правова база та стратегічне значення обміну даними

З 1 січня 2026 року застосовується **Імплементаційний регламент (ЄС) 2025/2619³⁴**, який встановлює чіткі правила передачі інформації митними органами до Європейської Комісії стосовно товарів, що підпадають під дію СВАМ. Основною метою цього процесу є створення надійного механізму перевірки даних, наданих авторизованими декларантами, шляхом їх зіставлення (*cross-checking*) з реальними митними деклараціями. Це забезпечує точність обліку вбудованих викидів та запобігає маніпуляціям із обсягами імпорту.

Основним каналом комунікації є **механізм нагляду (*surveillance mechanism*)**, через який митні органи автоматично передають дані до Реєстру СВАМ. У випадках, коли автоматизована передача неможлива, використовуються альтернативні засоби зв'язку. Якщо Єврокомісія вже має доступ до необхідних елементів даних через існуючі електронні митні системи (наприклад, систему EORI), така інформація вважається автоматично наданою та верифікованою.

9.2. Обсяг інформації, що передається митницею

Митні органи зобов'язані регулярно (щонайменше раз на тиждень) передавати до Реєстру СВАМ вичерпний набір даних щодо кожної операції з імпорту товарів, визначених у Додатку I до базового Регламенту СВАМ. **Обов'язковий перелік даних** включає:

- номер EORI імпортера або його ідентифікаційні дані;
- **номер рахунку СВАМ** (якщо він не відсутній на законних підставах, наприклад, через малий обсяг партії);
- восьмизначний код товару згідно з Комбінованою номенклатурою (CN);
- кількість товару, країну походження та дату подання митної декларації;
- тип митної процедури, за якою було задекларовано товар.

9.3. Запити на верифікацію та часові межі реагування

Європейська Комісія або компетентні органи держав-членів мають право вимагати від митниці підтвердження достовірності інформації, наданої декларантами.

- **Стандартний термін.** Митниця повинна надати відповідь на запит до кінця місяця, що настає за місяцем отримання запиту.
- **Пролонгація.** Для складних запитів термін може бути продовжений до трьох місяців.
- **Пріоритетний запит.** Якщо інформація потрібна для моніторингу порогу звільнення (*de minimis*), дані мають бути надані протягом **30 робочих днів**.
- **Розслідування.** У межах розслідувань щодо дотримання вимог СВАМ митниця може передавати інші супутні митні документи на обґрунтований запит.

9.4. Специфіка спеціальних митних режимів для переробки

Особлива увага приділяється режимам **внутрішньої та зовнішньої переробки**. Для товарів, що були поміщені під режим внутрішньої переробки, а потім випущені у вільний обіг, митні органи за запитом Єврокомісії надають:

³⁴ https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2619/oj/eng

- дані з митних декларацій на ввезення та випуск у вільний обіг;
- **розрахункову відомість (*bill of discharge*)**, яка підтверджує завершення процедури. Єврокомісія може ініціювати перевірку цих документів на основі аналізу ризиків або при підозрі у наданні недостовірних відомостей декларантом.

Розділ 10. Методологія ціноутворення сертифікатів СВМ

10.1. Контекст та стратегічне значення регламенту

Імплементційний регламент (ЄС) 2025/2548³⁵ від 10 грудня 2025 року встановлює правила розрахунку та оприлюднення ціни на сертифікати СВМ. Головною стратегічною метою акта є забезпечення того, щоб **ціна сертифікатів СВМ максимально точно відображала середньозважену ціну аукціонів у Системі торгівлі викидами ЄС (СТВ ЄС)**. Це необхідно для збереження ефективності механізму як інструменту запобігання «витоку вуглецю», гарантуючи справедливе вуглецеве навантаження на імпортовані товари, еквівалентного витратам європейських виробників.

Регламент формує фінансовий фундамент СВМ, який переходить у фазу повної імплементції з 1 січня 2026 року. Нижче наведено детальний аналіз механізмів, які визначають порядок формування ціни сертифікатів та її вплив на операційні витрати імпортерів.

10.2. Фундаментальні принципи розрахунку ціни

Методологія розрахунку базується на наступних засадах:

- **Джерела даних.** Розрахунок середньої ціни базується на результатах **усіх аукціонів**, проведених на загальноєвропейській аукціонній платформі та на окремих національних платформах держав-членів (*opt-out platforms*). Скасовані аукціони до розрахунку не включаються.
- **Тип ціни.** Для розрахунку використовується **ціна відсікання (*clearing price*)** – це фінальна ціна, яку успішні учасники торгів сплачують за кожну квоту СТВ ЄС після закриття вікна ставок.
- **Зважене осереднення.** Ціни не просто сумуються; кожна ціна аукціону **зважується за обсягом** проданих на ньому квот. Це дозволяє точно відобразити реальний вплив кожного аукціону на ринкову ціну.
- **Валюта та округлення.** Ціна розраховується в **євро** та округлюється до найближчого centa (двох десяткових знаків).

10.3. Методологія перехідного періоду (2026 рік)

У 2026 році, протягом першого року дії основного режиму СВМ, застосовується особливий підхід:

- **Квартальна база.** Ціна розраховується як **середнє значення за календарний квартал**.

³⁵ https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2548/oj/eng

- **Термін розрахунку.** Єврокомісія проводить розрахунок протягом першого календарного тижня наступного кварталу.
- **Застосування.** Квартальна ціна застосовується до сертифікатів, що покривають викиди у товарах, ввезених саме у тому кварталі 2026 року, за який була розрахована ціна.
- **Графік публікацій.** Публікація ціни відбувається на сайті Єврокомісії в перший робочий день тижня, що йде за тижнем розрахунку.

Практичне застосування ціни у 2026 році (згідно зі Статтею 1(6)) прив'язане до **кварталу ввезення товарів**. Це дозволяє компаніям чітко прогнозувати зобов'язання на основі періоду імпорту. Регламент прямо вказує у Статті 4(2), що відображення ціни СВАМ сертифікатів безпосередньо в Реєстрі СВАМ **почнеться лише з третього кварталу 2026 року**. Протягом першого півріччя офіційним джерелом інформації про ціни буде виключно вебсайт Єврокомісії.

10.4. Постійна модель ціноутворення (з 2027 року)

Починаючи з 1 січня 2027 року, система переходить на оперативніший режим:

- **Тижнева база.** Єврокомісія розраховує ціну сертифікатів **кожного календарного тижня**.
- **Метод.** Як і раніше, використовується середньозважена за обсягом ціна відсікання успішних аукціонів за тиждень, які **зважаються за обсягом** проданих квот.
- **Застосування.** Тижнева ціна застосовується до сертифікатів, які продаються авторизованим декларантам протягом відповідного періоду.
- **Публікація.** Ціна оприлюднюється на вебсайті Єврокомісії в перший робочий день тижня, що слідує за тижнем проведення відповідних аукціонів.

Ключова стратегічна зміна полягає у правилах застосування ціни. На відміну від 2026 року, з 2027 року ціна сертифіката визначається не моментом імпорту, а **часом продажу сертифіката** декларанту (Стаття 5(5)). Це створює поле для фінансового планування та хеджування: компанії зможуть обирати тижні з нижчими цінами для закупівлі необхідного обсягу сертифікатів.

Згідно зі Статтею 6, для забезпечення такої оперативності аукціонні платформи надають Єврокомісії дані негайно після закриття вікна торгів. Єврокомісія має **негайний та безкоштовний доступ** до цих відомостей. Такий режим вимагає від бізнесу переходу на динамічний моніторинг ринку, оскільки тижневі коливання цін на СТВ ЄС будуть миттєво транслюватися на вартість СВАМ.

10.5. Прозорість, звітність та адміністрування даних

Для забезпечення законності та передбачуваності Регламент встановлює суворі вимоги до управління даними:

- **Публічний доступ.** Єврокомісія публікує ціни на своєму сайті у відкритому доступі та безкоштовно.
- **Інтеграція з Реєстром.** Для зручності декларантів ціна автоматично відобразатиметься в їхніх **облікових записах у Реєстрі СВАМ**. Це полегшує управління фінансовими зобов'язаннями та процес купівлі/викупу сертифікатів.

- **Робочі дні.** Для уніфікації графіку публікації під «робочими днями» розуміються дні, визначені відповідно до встановлених правил роботи самої Єврокомісії.

- **Зберігання записів.** Аукціонні платформи та Єврокомісія зобов'язані зберігати всю інформацію, використану для розрахунків, в електронному вигляді у захищений спосіб протягом **п'яти календарних років** (для даних за 2026 рік – до кінця 2031 року).

- **Контроль.** Єврокомісія має прямий та негайний доступ до інформації аукціонних платформ для проведення моніторингу та розслідувань.

Такі заходи зміцнюють довіру міжнародних торговельних партнерів, демонструючи, що СВАМ – це не дискреційний податок, а математично вивіреним еквівалент внутрішньої вуглецевої ціни ЄС.

Розділ 11. Оновлення функціонування Реєстру СВАМ відповідно до Імплементативного Регламенту (ЄС) 2025/2550

11.1. Правовий контекст та мета прийняття акта

Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2550³⁶ від 10 грудня 2025 року вносить зміни та виправлення до попереднього Регламенту (ЄС) 2024/3210, що регулює роботу Реєстру СВАМ. Основною метою акта є **узгодження функціонування Реєстру з оновленими вимогами** базового Регламенту СВАМ (після змін, внесених у жовтні 2025 року), зокрема щодо спрощення механізму, запровадження правил реєстрації верифікаторів та можливості делегування повноважень. Регламент також оновлює технічні посилання на системи електронної митниці, що забезпечують безперебійну взаємодію між різними цифровими платформами ЄС.

11.2. Ключові функціональні зміни в Реєстрі СВАМ

Реєстр СВАМ визначений як **стандартизована та безпечна електронна база даних**, яка тепер містить значно розширений перелік об'єктів. До ключових функціональних елементів Реєстру додано:

- **Облік делегованих осіб**, які мають право діяти від імені та за дорученням авторизованих декларантів.

- **Реєстрацію верифікаторів**, а також зберігання їхніх звітів про верифікацію та супровідних документів.

- **Дані про «незалежних осіб»**, які залучаються до процесу сертифікації.

- **Моніторинг єдиного масового порогу**, що дозволяє компетентним органам відстежувати імпортерів, які перевищують встановлені ліміти для звільнення від зобов'язань.

- **Інструменти комунікації та перевірки** між Єврокомісією, компетентними та митними органами, а також операторами та декларантами.

Стратегічним нововведенням є впровадження **єдиного порогу на основі маси**. Це спрощення адміністрування дозволяє автоматизувати виявлення суб'єктів, чий імпорт перевищує встановлені ліміти, забезпечуючи ефективний фокус контролюючих органів на

³⁶ https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2550/oj/eng

найбільш вуглецевоємних постачаннях. Ці функціональні оновлення безпосередньо корелюють із новою моделлю доступу до системи.

11.3. Нова архітектура доступу та делегування повноважень

Регламент запроваджує чітку структуру вхідних точок до системи:

- **Портал декларантів СВАМ (CBAM Declarants Portal):** стає єдиною точкою входу для авторизованих декларантів, заявників та осіб, яким делеговано право діяти від їхнього імені.

- **Механізм делегування:** авторизований декларант тепер може офіційно делегувати подання декларацій третій особі. Для управління таким доступом використовується система **UUM & DS** (Єдине управління користувачами та цифровий підпис). Запит на аутентифікацію подається до компетентного органу держави-члена, де встановлено (zareєстровано) суб'єкт господарювання.

- **Ідентифікація:** делеговані особи ідентифікуються за допомогою тих самих облікових даних, що й у системі управління доступом держави-члена, де вони зареєстровані. Користувач може в будь-який момент подати запит на скасування своєї реєстрації в Реєстрі.

11.4. Реєстрація та роль "незалежних осіб" та верифікаторів

Для операторів та спеціалістів з аудиту створено окремий **Портал операторів СВАМ (CBAM Operators Portal)**.

- **Верифікатори та незалежні особи** використовують портал для реєстрації, подання звітів та полегшення обміну інформацією з декларантами.

- **Процес реєстрації «незалежної особи».** Запит подається до компетентного органу держави-члена, де встановлено орган з акредитації. Запит має містити назву, унікальний ідентифікатор акредитації, країну та терміни дії сертифікації.

- **Умови сертифікації.** Доступ незалежним особам надається для забезпечення процесу генерації сертифікаційних звітів та підтвердження їхньої автентичності.

Залучення незалежних осіб та верифікаторів є частиною масштабної цифрової трансформації СВАМ. Основною метою є забезпечення того, щоб **звіти про сертифікацію могли генеруватися безпосередньо в Реєстрі**, що гарантує їхню автентичність та спрощує процес перевірки для митних органів.

Слід розрізняти акредитованих верифікаторів та "незалежних осіб" (згідно з Статею 9(2) Регламенту 2023/956), хоча обидві категорії мають доступ до Порталу операторів. Посилена увага до незалежних осіб зараз пояснюється підготовкою технічного рішення для запуску повноцінної сертифікації з грудня 2026 року.

Процедурний алгоритм реєстрації "незалежної особи" (Стаття 10):

- **Куди подавати:** до компетентного органу держави-члена за місцем знаходження національного органу з акредитації.
- **Терміни:** запит подається протягом **двох місяців з дати отримання акредитації**, але **не раніше 1 грудня 2026 року**.
- **Вимоги до даних:** назва, унікальний ідентифікатор акредитації, сфера діяльності, дати дії сертифіката та копія самого документа.

Компетентний орган зобов'язаний здійснити **дереєстрацію** особи не лише у разі втрати кваліфікації, а й у разі **невиконання обов'язку щодо оновлення інформації** (Стаття 10(9)). Це підкреслює високу відповідальність суб'єктів верифікації за актуальність даних у системі.

11.5. Взаємодія з митними органами

Реєстр СВАМ є повністю інтегрованим у митну інфраструктуру ЄС:

- **Валідація дозволів.** Митні органи мають доступ до Реєстру для **перевірки статусів авторизованих декларантів** та обміну додатковими митними даними.
- **Система Surveillance 3 (SURV3).** Забезпечує автоматизований обмін інформацією про імпорт товарів, що підпадають під СВАМ.
- **Контроль порогу через CRMS2.** Якщо імпортер перевищує масовий поріг, інформація про це передається митним органам через **Систему управління митними ризиками (CRMS2)** безпосередньо з Реєстру СВАМ.
- **Зіставлення даних EORI.** Реєстр дозволяє проводити перехресну перевірку даних через систему реєстрації та ідентифікації економічних операторів (EORI).

11.6. Графік впровадження та прикінцеві положення

Більшість положень Регламенту, включаючи моніторинг порогу маси та реєстрацію верифікаторів, вступили у дію з 1 січня 2026 року.

Реєстрація та доступ до Реєстру для «незалежних осіб» розпочнеться не раніше **1 грудня 2026 року**, щоб надати час для розробки необхідних технічних рішень.

Період зберігання персональних даних у Реєстрі синхронізовано з загальними вимогами законодавства СВАМ, а датою початку відліку терміну видалення вважається момент відмови у статусі декларанта, відкриття авторизації або скасування реєстрації верифікатора/оператора.

Регламент (ЄС) 2025/2550 завершує формування технічного ландшафту СВАМ. Впровадження прямих механізмів сертифікації в Реєстрі, автоматизація контролю масового порогу через CRMS2 та чітка ієрархія порталів свідчать про повну готовність системи до трансформації перехідного періоду в операційну фазу з 2026 року. Для бізнесу це означає необхідність негайної актуалізації протоколів делегування та перевірки статусів акредитації партнерів-верифікаторів.

Розділ 12. Оновлення статусу уповноваженого декларанта СВАМ за Імплементативним Регламентом (ЄС) 2025/2549

12.1. Загальна характеристика та правовий контекст

Імплементативний регламент (ЄС) 2025/2549³⁷ від 10 грудня 2025 року вніс суттєві зміни та виправлення до Регламенту (ЄС) 2025/486, що визначило процедури надання статусу уповноваженого декларанта СВАМ. Прийняття цього акта зумовлене необхідністю

³⁷ https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2549/oj/eng

врахування змін, запроваджених Регламентом (ЄС) 2025/2083, який мав на меті **спрощення та зміцнення Механізму прикордонного вуглецевого коригування**. Оновлене законодавство спрямоване на гармонізацію процесів подання заявок та перегляд умов надання статусу відповідно до практичного досвіду впровадження системи

12.2. Оптимізація процедури надання статусу уповноваженого декларанта

З метою зменшення адміністративного навантаження на бізнес та органи влади Регламент запроваджує такі новації:

- **Цифрова інтеграція.** Компетентні органи тепер мають право **дистанційно отримувати необхідні дані** про заявника з інших національних баз даних. Це можливо за умови надання згоди заявником або якщо це передбачено національним законодавством.

- **Гнучкість процедур.** Процедура консультацій для надання або відкликання статусу стала **факультативною (необов'язковою)**, що дозволяє прискорити прийняття рішень у однозначних випадках.

- **Обґрунтування змін.** Заявники зобов'язані надавати детальні пояснення при подачі запитів на коригування інформації, що стосується їхньої ідентифікації та діяльності.

Для заявника це означає стратегічне спрощення: згода на цифровий витяг даних дозволяє уникнути «подвійного звітування». Бізнесу більше не потрібно вручну надавати документи, які вже є в розпорядженні митних чи податкових органів, що мінімізує ризик технічних помилок та прискорює сертифікацію.

12.3. Реформа часових обмежень та термінів розгляду

Регламент уніфікує підхід до обчислення термінів, переходячи від робочих днів до календарних днів. Основні зміни включають:

- **Термін консультацій.** Для сторін, що залучаються до консультацій, встановлюється дедлайн, який **не може перевищувати 15 календарних днів**.

- **Можливість продовження.** Термін консультацій може бути продовжений **на термін до 15 календарних днів**, якщо заявник просить про коригування даних, або якщо залучена сторона потребує додаткового часу через характер чи складність перевірок, які необхідно провести (Стаття 12(2)).

- **Принцип мовчазної згоди.** Якщо залучені сторони не надають відповіді у встановлені терміни, критерії та умови, щодо яких проводилася консультація, вважаються виконаними.

- **Право на захист.** Уповноважений декларант має до **15 календарних днів** для подання зауважень у разі наміру відкликати його статус, а в ситуаціях негайного відкликання цей термін становить **5 календарних днів**.

12.4. Спеціальні положення на 2026 рік та перехідні заходи

Для забезпечення безперебійності торгівлі в перехідний період встановлено спеціальні правила:

- **Тимчасове право на імпорт.** Суб'єкти, чії заявки на статус декларанта були зареєстровані в реєстрі СВАМ до **31 березня 2026 року**, мають право продовжувати імпорт товарів до моменту прийняття остаточного рішення за їхньою заявкою.

- **Особливості фінансових зобов'язань.** Оскільки купівля сертифікатів СВАМ фактично розпочнеться з 2027 року, встановлено альтернативний захід для 2026 року. Якщо статус декларанта буде відкликано протягом 2026 календарного року, загальна кількість сертифікатів має бути здана до **15 лютого 2027 року**.

12.5. Процедурні аспекти відкликання статусу та вимоги до звітності

Система СВАМ базується на довірі, що підкріплюється процедурою ревокації (відкликання) статусу у разі порушень. Регламент чітко розмежовує обов'язки декларанта залежно від часу втрати статусу.

Алгоритм подання декларації СВАМ (Статті 21 та 23):

1. **Якщо дата відкликання або повідомлення (нотифікації) про рішення припадає на період до 30 вересня (включно):** декларація має охоплювати товари, ввезені до цієї дати, які ще не були задекларовані.
2. **Якщо дата відкликання або повідомлення (нотифікація) припадає на період після 30 вересня:** звітний період чітко обмежується проміжком між **1 січня поточного року та датою відкликання/повідомлення**.

Зміст такої декларації повинен суворо відповідати вимогам Статті 6(2) Регламенту 2023/956, включаючи дані про обсяги та втілені викиди.

Право на подання зауважень (Стаття 27). Перед остаточним відкликанням статусу декларант має право бути почутим:

- у стандартних випадках термін для подання зауважень становить **15 календарних днів**;
- у випадках негайного відкликання (відповідно до Статті 25) цей термін скорочується до **5 календарних днів**.

Для забезпечення юридичної визначеності Регламент 2025/2549 виправляє суттєву технічну помилку у Статті 22(3) Регламенту 2025/486. Раніше там містилося некоректне посилання на Статтю 25 (процедура негайного відкликання). Тепер посилання виправлено на **Статтю 26**, яка регламентує процедуру консультацій щодо відкликання статусу. Ця правка є критичною, оскільки вона відокремлює випадки, що потребують міжнародних консультацій, від процедур негайної зупинки авторизації.

Регламент набирає чинності на **третій день** після його публікації в Офіційному журналі ЄС. Він має пряму дію в усіх державах-членах ЄС без необхідності імплементації в національне законодавство.

Регламент 2025/2549 створює більш прогнозоване та цифрове середовище для імпортерів. Головний висновок для фахівців: необхідно забезпечити реєстрацію заявок у реєстрі до **31 березня 2026 року**, щоб уникнути блокування імпортних операцій, та врахувати нові стислі календарні терміни при взаємодії з компетентними органами ЄС.

Висновки та рекомендації для українських експортерів

Загальні положення

Обов'язковість статусу акредитованого декларанта (для імпортерів). З 1 січня 2026 року ввезення товарів СВАМ на митну територію ЄС дозволено виключно авторизованим декларантам СВАМ. Українським експортерам необхідно переконатися, що їхні європейські контрагенти (імпортери) отримали цей статус, або призначити непрямого митного представника, який погодиться взяти на себе ці зобов'язання.

Централізація через Реєстр СВАМ. Усі операції – від подання заявок на статус акредитованого декларанта до здачі сертифікатів та реєстрації виробничих установок – здійснюються через єдиний електронний Реєстр СВАМ.

Реєстрація операторів та установок у третіх країнах (для виробників в Україні). Виробникам у третіх країнах рекомендується добровільно зареєструвати свої установки та операторів у Реєстрі СВАМ. Це дозволить централізовано зберігати верифіковані дані про викиди та надавати до них доступ авторизованим декларантам, спрощуючи процес імпорту.

Критичний дедлайн для акредитації імпортерів – 31 березня 2026 року. Імпортери, які подадуть заявку на статус декларанта до цієї дати, мають право тимчасово продовжувати імпорт товарів навіть після перевищення порогу маси, поки Єврокомісія не прийме остаточне рішення за їхньою заявкою.

Делегування повноважень (для імпортерів). Авторизований декларант може делегувати технічне подання декларацій іншій особі, проте він залишається повністю відповідальним за виконання всіх зобов'язань СВАМ.

Звільнення для малих партій. Впроваджено єдиний поріг маси, нижче якого імпорт товарів звільняється від фінансових зобов'язань СВАМ (за винятком випадків штучного дроблення партій для уникнення регулювання).

Розрахунок вбудованих викидів

Перехід на постійну методологію. З 2026 року правила розрахунку стають жорсткішими та максимально наближаються до правил моніторингу в системі СТВ ЄС.

Визначення функціональних одиниць. Розрахунок ведеться на тонну продукції для більшості товарів, проте для електроенергії одиницею є кВт-год, а для цементу та деяких добрив – вміст клінкеру або азоту відповідно.

Межі системи. Експортери повинні чітко визначити фізичні та хімічні процеси, що входять до розрахунку викидів для кожної агрегованої категорії товарів.

Управління даними про прекурсори. Для складних товарів необхідно збирати фактичні дані про викиди від виробників вхідних матеріалів (прекурсорів); за замовчуванням використовуються середньозважені значення від різних постачальників.

Англійська мова як стандарт. Усі плани моніторингу та звіти операторів повинні подаватися мовою, що є загальноприйнятною для міжнародного вуглецевого обліку (фактично – англійською).

Стандартні значення (значення за замовчуванням)

Консервативність оцінки. Стандартні значення базуються на показниках 10% найгірших установок країн-експортерів. Це робить їх свідомо невігідними (завищеними) для українських виробників, які мають сучасніші технології.

Застосування націнок (*mark-ups*). Стандартні значення включають націнки (від 1% до 30% залежно від сектору), що гарантують відсутність недооцінки викидів за відсутності фактичних даних.

Стимул до прозорості. Основна мета високих «дефолтних» значень – стимулювати іноземних виробників переходити на моніторинг фактичних викидів.

Періодичний перегляд. Єврокомісія зобов'язана регулярно оновлювати стандартні значення на основі актуальних даних перехідного періоду та досліджень JRC.

Фінансове коригування та сертифікати

Механізм коригування на безкоштовне виділення квот (FAAg). Кількість сертифікатів СВAM до задачі зменшується на обсяг безоплатних квот, які отримують аналогічні виробники в ЄС.

Важливість виробничих маршрутів. Обсяг коригування критично залежить від обраної технології (наприклад, сталь через доменну піч отримує більшу «знижку», ніж сталь з металобрухту, через різні бенчмарки).

Нульове коригування для електроенергії. Оскільки в ЄС виробники електроенергії не отримують безкоштовних квот, імпорт електроенергії оподатковується СВAM у повному обсязі.

Презумпція року виробництва. За замовчуванням вважається, що товар вироблено в рік його імпорту, якщо декларант не доведе інше за допомогою верифікованих доказів.

Прив'язка сертифікатів до ціни СТВ ЄС. Ціна сертифіката СВAM відповідає середньозваженій ціні аукціонів квот у ЄС.

Нові терміни звітності для імпортерів. Річну декларацію СВAM за попередній рік необхідно подати та здати відповідну кількість сертифікатів до 30 вересня (раніше термін був до 31 травня).

Квартальні ціни у 2026 році. Протягом першого року основного режиму (2026) ціна сертифікатів буде розраховуватися як середня за квартал, а з 2027 року система перейде на тижневий розрахунок.

Ліміт викупу сертифікатів. Декларант має право вимагати викупу назад (*repurchase*) лише до 1/3 від загальної кількості сертифікатів, придбаних за попередній рік.

Верифікація

Акредитація обов'язкова. Дані про фактичні викиди приймаються лише за умови наявності звіту від верифікатора, акредитованого національним органом держави-члена ЄС.

Фізичні візити на об'єкт. Візити верифікатора на установку в Україні є обов'язковими, особливо в перший рік верифікації. Дистанційний аудит можливий лише як виняток при суворому обґрунтуванні ризиків.

Поріг суттєвості 5%. Помилка в даних оператора, що перевищує 5% для конкретного коду товару (CN), вважається суттєвою і призводить до відмови у верифікації звіту.

Видача звітів через Реєстр. З 2027 року всі верифікаційні звіти повинні видаватися та передаватися виключно в цифровому форматі через Реєстр СВАМ.

Особливості для українських експортерів

Поза межами базових технічних вимог, українським виробникам необхідно врахувати ряд стратегічних чинників, які безпосередньо впливатимуть на стабільність експорту до ЄС:

Гармонізація національної звітності МЗВ із вимогами СВАМ. Виробникам слід інтегрувати процеси підготовки звітів із моніторингу, звітності та верифікації (МЗВ), що подаються до Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України, із форматами Реєстру СВАМ. Це дозволить уникнути дублювання адміністративних витрат та розбіжностей у даних, які подаються українським та європейським регуляторам.

Впровадження «СВАМ-застережень» у зовнішньоекономічні контракти. Рекомендується переглянути договори з європейськими контрагентами, чітко розмежувавши відповідальність за збір даних, оплату послуг верифікаторів та розподіл фінансового навантаження від закупівлі сертифікатів.

Управління валютними та ціновими ризиками. Оскільки ціна сертифікатів СВАМ прив'язана до волатильного ринку СТВ ЄС, експортерам (спільно з імпортерами) необхідно розробити стратегію фінансового резервування, враховуючи можливі стрибки вартості квот у ЄС.

Специфіка верифікації в умовах воєнного стану. Враховуючи ризики безпеки, українським підприємствам слід заздалегідь узгоджувати з європейськими верифікаторами можливість застосування «гібридного» аудиту (поєднання дистанційної перевірки документів із залученням місцевих партнерів) у разі неможливості фізичного візиту на об'єкт.

Цифрова сумісність даних. Необхідно налагодити автоматизовану передачу даних про викиди від інженерних служб до комерційних департаментів. Це забезпечить миттєву готовність даних для запитів авторизованих декларантів і запобігатиме затримкам на митниці.

Додатки

Додаток 1. Глосарій

А

Анулювання (*surrender*) – означає зарахування сертифікатів СВМ проти задекларованих вбудованих викидів в імпортованих товарах або проти вбудованих викидів в імпортованих товарах, які мали бути задекларовані.

Аудитор СВМ (*CBAM auditor*) – член групи з верифікації, відповідальний за проведення верифікації звіту оператора про викиди.

Б

Безперервне вимірювання викидів (*continuous emission measurement*) – означає сукупність операцій, метою яких є визначення значення величини за допомогою періодичних вимірювань, застосовуючи або вимірювання в трубі, або екстракційні процедури за допомогою вимірювального приладу, розташованого поблизу труби, за винятком методологій вимірювання, заснованих на зборі окремих проб з труби.

Біомаса (*biomass*) – означає біорозкладну фракцію продуктів, відходів та залишків біологічного походження з сільського господарства, включаючи рослинні та тваринні субстанції, з лісового господарства та суміжних галузей, включаючи рибальство та аквакультуру, а також біорозкладну фракцію відходів, включаючи промислові та побутові відходи біологічного походження.

В

Верифікатор (*verifier*) – юридична особа, яка здійснює діяльність із верифікації відповідно до Делегованого Регламенту 2025/2551 та акредитована національним органом з акредитації для цілей Регламенту (ЄС) 2023/956 на момент видачі звіту про верифікацію.

Верифікація (*verification*) – заходи, що вживаються верифікатором для видачі звіту про верифікацію відповідно до Делегованого Регламенту 2025/2551, Регламенту (ЄС) 2023/956 та Імплементативного Регламенту (ЄС) 2025/2546.

Викиди (*emissions*) – це вивільнення парникових газів в атмосферу в результаті виробництва товарів.

Викиди від спалювання (*combustion emissions*) – це викиди парникових газів, що виникають під час екзотермічної реакції палива з киснем.

Виключна економічна зона (*exclusive economic zone*) – означає виключну економічну зону, як визначено в статті 55 Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права, яка була оголошена виключною економічною зоною державою-членом відповідно до цієї конвенції.

Викопна фракція (*fossil fraction*) – означає відношення викопного та неорганічного вуглецю до загального вмісту вуглецю в паливі або матеріалі, виражене у вигляді частки.

Викопний вуглець (*fossil carbon*) – це неорганічний та органічний вуглець, який не є біомасою.

Викривлення (*misstatement*) – пропуск, неправильне представлення або помилка в даних оператора, без урахування невизначеності, пов'язаної з вимірювальними приладами або лабораторними аналізами.

Вимірювальна система (*measurement system*) – це повний набір вимірювальних приладів та іншого обладнання, такого як обладнання для відбору проб та обробки даних, що використовується для визначення таких змінних, як дані про діяльність, вміст вуглецю, теплотворна здатність або коефіцієнт викидів парникових газів.

Вимірювана теплова енергія (*measurable heat*) – означає чистий тепловий потік, що транспортується через ідентифіковані трубопроводи або канали за допомогою теплоносія (зокрема пара, гаряче повітря, вода, олія, рідкі метали та солі), для якого встановлено або може бути встановлено лічильник тепла.

Виробничий процес (*production process*) – означає хімічні або фізичні процеси, що здійснюються в частинах установки для виробництва товарів під категорією агрегованих товарів, визначеною в Таблиці 1 розділу 2 Додатку II Імплементативного Регламенту 2023/1773, та її визначені системні межі щодо вхідних ресурсів, вихідної продукції та відповідних викидів.

Виробничий маршрут (*production route*) – означає конкретну технологію, що використовується у виробничому процесі для виробництва товарів у категорії агрегованих товарів.

Відпрацьований газ (*waste gas*) – означає газ, що містить неповно окислений вуглець у газоподібному стані за стандартних умов, який є результатом будь-якого з процесів, перелічених у пункті (22) Імплементативного Регламенту 2023/1773.

Відходи (*waste*) – означають будь-яку речовину або об'єкт, які власник викидає, має намір або зобов'язаний викинути, за винятком речовин, які були навмисно змінені або забруднені з метою відповідності цьому визначенню.

Вбудовані викиди (*embedded emissions*) – означають викиди, що виділяються під час виробництва товарів, у тому числі включені викиди відповідних матеріалів-прекурсорів, які споживаються в процесі виробництва.

Внутрішня вартість (*intrinsic value*) – це внутрішня вартість комерційних товарів, як визначено в пункті (48) статті 1 Делегованого регламенту (ЄС) 2015/2446.

Д

Дані про діяльність (*activity data*) – означають кількість палива або матеріалів, спожитих або вироблених у процесі, що має значення для методики на основі розрахунків, виражене

в тераджоулях, масі в тоннах або (для газів) об'ємі в нормальних кубічних метрах, залежно від обставин.

Джерело викидів (*emission source*) – означає окремо ідентифіковану частину установки або процесу в межах установки, з якої викидаються відповідні парникові гази.

Діяльність щодо потоку даних (*data flow activities*) – означає діяльність, пов'язану зі збором, обробкою та обробкою даних, необхідних для підготовки звіту про викиди на основі первинних даних джерела.

Договір про купівлю електроенергії (*power purchase agreement*) – це контракт, за яким особа погоджується купувати електроенергію безпосередньо у виробника електроенергії.

3

Законодавчий метрологічний контроль (*legal metrological control*) – означає контроль з боку державного органу або регулятора за завданнями вимірювання, призначеними для сфери застосування вимірювального приладу, з причин суспільного інтересу, охорони здоров'я, громадської безпеки, громадського порядку, захисту навколишнього середовища, справляння податків і мит, захисту споживачів та добросовісної торгівлі.

Залишки сільського господарства, аквакультури, рибальства та лісового господарства (*agricultural, aquaculture, fisheries and forestry residues*) – це залишки, які безпосередньо утворюються в сільському господарстві, аквакультурі, рибальстві та лісовому господарстві і які не включають залишки суміжних галузей або переробки.

Залишок (*residue*) – означає речовину, яка не є кінцевим продуктом (продуктами), на виробництво яких безпосередньо спрямований виробничий процес; він не є основною метою виробничого процесу, і процес не був навмисно змінений для його отримання.

Зареєстрований у державі-члені (*established in a Member State*) – означає: у випадку фізичної особи – будь-яка особа, місцем проживання якої є держава-член; у випадку юридичної особи або об'єднання осіб – будь-яка особа, чий зареєстрований офіс, центральний апарат або постійне ділове представництво розташовані в державі-члені ЄС.

Заходи контролю (*control activities*) – будь-які дії або заходи, що впроваджуються оператором для пом'якшення притаманних ризиків.

Заявник (*applicant*) – означає імпортера або непрямого митного представника, який подає заяву на отримання статусу уповноваженого декларанта СВМ.

Звітний декларант (*reporting declarant*) – означає будь-яку з наступних осіб:

(а) імпортера, який подає митну декларацію для випуску товарів у вільний обіг від свого імені та за свій рахунок;

(б) особу, яка має дозвіл на подання митної декларації, зазначеної в статті 182(1) Регламенту (ЄС) № 952/2013, та яка декларує імпорт товарів;

(в) непрямого митного представника, якщо митна декларація подається непрямым митним представником, призначеним відповідно до статті 18 Регламенту (ЄС) № 952/2013,

коли імпортер зареєстрований за межами Союзу або коли непрямий митний представник погодився на зобов'язання щодо звітності відповідно до статті 32 Регламенту (ЄС) 2023/956.

Звітний період (*reporting period*) – це період, що відповідає календарному року, протягом якого товар (або, де це застосовано, прекурсор) був вироблений і який використовується як орієнтир для визначення вбудованих викидів.

Змішане паливо (*mixed fuel*) – це паливо, яке містить як біомасу, так і викопний вуглець.

Змішаний матеріал (*mixed material*) – це матеріал, який містить як біомасу, так і викопний вуглець.

Знижка (компенсація) (*rebate*) – означає будь-яку суму, що зменшує суму, належну до сплати або сплачену особою, відповідальною за сплату ціни на вуглець, до або після її сплати, у грошовій або будь-якій іншій формі.

I

Імпортер (*importer*) – особа, яка подає митну декларацію на випуск товарів у вільний обіг. Якщо імпортер встановлений (зареєстрований) у державі-члені ЄС, він повинен самостійно подати заявку на статус авторизованого декларанта.

K

Калібрування (*calibration*) – означає набір операцій, які встановлюють за певних умов співвідношення між значеннями, вказаними вимірювальним приладом або вимірювальною системою, або значеннями, представленими матеріальною мірою чи еталонним матеріалом, та відповідними значеннями величини, реалізованої еталоном.

Категорії агрегованих товарів (*aggregated goods categories*) – означають категорії агрегованих товарів відповідно до Таблиці 1 пункту 2 Додатка I Імплементативного регламенту 2025/2547.

Коефіцієнт викидів (*emission factor*) – означає середню інтенсивність викидів парникового газу відносно даних про діяльність потоку джерела, припускаючи повне окиснення для спалювання та повне перетворення для всіх інших хімічних реакцій.

Коефіцієнт викидів CO₂ (*CO₂ emission factor*) – це середньозважений показник інтенсивності CO₂ електроенергії, виробленої з викопного палива в межах географічної зони; коефіцієнт викидів CO₂ є результатом ділення даних про викиди CO₂ в електроенергетичному секторі на валове виробництво електроенергії на основі викопного палива у відповідній географічній зоні; виражається в тоннах CO₂ на мегават-годину.

Коефіцієнт викидів для електроенергії (*emission factor for electricity*) – це стандартне значення, виражене в CO₂-еквіваленті, що представляє інтенсивність викидів електроенергії, спожитої при виробництві товарів.

Коефіцієнт окиснення (*oxidation factor*) – це відношення вуглецю, окисленого до CO₂ внаслідок спалювання, до загального вуглецю, що міститься в паливі, виражене у вигляді частки, враховуючи монооксид вуглецю (CO), що викидається в атмосферу, як молярний еквівалент кількості CO₂.

Коефіцієнт перетворення (*conversion factor*) – означає відношення вуглецю, що викидається у вигляді CO₂, до загального вуглецю, що міститься в потоці джерела до початку процесу викиду, виражене у вигляді частки, враховуючи CO, що викидається в атмосферу, як молярний еквівалент кількості CO₂.

Компетентний орган (*competent authority*) – означає орган, призначений кожною державою-членом відповідно до статті 11 Регламенту 2023/956.

Консервативність (*obtaining conservative data*) – означає, що набір припущень визначено таким чином, щоб гарантувати відсутність недооцінки звітних викидів або переоцінки виробництва тепла, електроенергії чи товарів.

Континентальний шельф (*continental shelf*) – означає континентальний шельф, як визначено в статті 76 Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права.

Л

Лічильник тепла (*heat meter*) – означає лічильник теплової енергії або будь-який інший пристрій для вимірювання та запису кількості виробленої теплової енергії на основі об'ємів потоку та температур.

М

Майданчик (об'єкт) (*site*) – установка, якої стосується звіт оператора про викиди, що підлягає верифікації.

Межа системи (*system boundary*) – означає групу хімічних або фізичних процесів, включених у розрахунок вкладених викидів товарів під тією ж категорією агрегованих товарів.

Митний декларант (*customs declarant*) – означає декларанта, як визначено в пункті (15) статті 5 Регламенту (ЄС) № 952/2013, який подає митну декларацію для випуску товарів у вільний обіг від свого імені, або особу, від імені якої подається така декларація.

Митні органи (*customs authorities*) – це митні адміністрації держав-членів ЄС, як визначено в пункті (1) статті 5 Регламенту (ЄС) № 952/2013.

Мінімальні вимоги (*minimum requirements*) – це методи моніторингу з використанням мінімальних зусиль, дозволених для визначення даних, щоб отримати дані про викиди, прийнятні для цілей Регламенту (ЄС) 2023/956.

Н

Набір даних (*data set*) – означає один тип даних на рівні установки або на рівні виробничого процесу (залежно від обставин), таких як:

- (а) кількість палива або матеріалів;
- (б) розрахунковий коефіцієнт;
- (в) чиста кількість вимірюваної теплоти та параметри для її визначення (масова витрата, ентальпія);
- (г) кількість невимірюваної теплоти;
- (д) кількість електроенергії;
- (е) кількість CO₂, переданого між установками;
- (є) кількість прекурсорів, отриманих з-за меж установки, та їх параметри (країна походження, виробничий шлях, викиди, ціна на вуглець);
- (ж) параметри, релевантні для сплаченої ціни на вуглець.

Національний компонент (*national component*) – означає компонент електронних систем, розроблений на національному рівні, який є доступним у державі-члені ЄС, що його створила.

Національний орган з акредитації (*national accreditation body*) – означає національний орган з акредитації, призначений кожною державою-членом ЄС відповідно до статті 4(1) Регламенту (ЄС) № 765/2008. Кожна держава-член ЄС призначає такий орган для розгляду заявок на авторизацію, прийняття рішень про надання або відкликання статусу декларанта, перегляду декларацій та накладення штрафів.

Невизначеність (*uncertainty*) – параметр, пов'язаний із результатом визначення величини, що характеризує дисперсію значень, які обґрунтовано могли бути приписані конкретній величині, включаючи вплив як систематичних, так і випадкових факторів, виражений у відсотках, і описує довірчий інтервал навколо середнього значення, що охоплює 95% виведених значень з урахуванням будь-якої асиметрії розподілу значень.

Невимірювана теплова енергія (*non-measurable heat*) – означає всю теплову енергію, окрім вимірюваної.

Невідповідність (*non-conformity*) – будь-яка дія або бездіяльність оператора, що не відповідає вимогам плану моніторингу або методики моніторингу, застосовної до конкретної установки, як встановлено в Імплементативному регламенті (ЄС) 2025/2547.

Непрямі викиди (*indirect emissions*) – це викиди від виробництва електроенергії, яка споживається під час виробничих процесів товарів, незалежно від місця виробництва спожитої електроенергії.

Нижча теплота згоряння (*NCV*) (*net calorific value*) – означає питому кількість енергії, що виділяється у вигляді тепла при повному згорянні палива або матеріалу з киснем за стандартних умов, за вирахуванням теплоти випаровування будь-якої утвореної води.

Номер рахунку СВАМ (CBAM account number) – означає номер, призначений уповноваженому декларанту СВАМ відповідно до статті 16(1) Регламенту (ЄС) 2023/956.

О

Обґрунтована впевненість (reasonable assurance) – високий, але не абсолютний рівень впевненості, висловлений позитивно у висновку верифікації щодо того, чи звіт оператора про викиди, який підлягає верифікації, не містить суттєвих викривлень.

Об'єднання ринків (market coupling) – означає розподіл пропускнуої спроможності через систему Союзу, яка одночасно зіставляє замовлення та розподіляє міжзональні потужності, як визначено в Регламенті (ЄС) 2015/1222.

Оператор (operator) – це будь-яка особа, яка експлуатує або контролює установку в третій країні.

Особа (person) – означає фізичну особу, юридичну особу або будь-яке об'єднання осіб, яке не є юридичною особою, але визнане відповідно до законодавства Європейського Союзу або національного законодавства як таке, що має правоздатність вчиняти правочини.

Отримання (receipt) – означає фізичне прибуття товарів, зазначених у першому підпункті пункту 2 статті 2 Регламенту (ЄС) 2023/956, до отримувача на континентальному шельфі або у виключній економічній зоні держави-члена.

Отримувач (recipient) – означає особу, яка є власником ліцензії або дозволу на здійснення господарської діяльності на континентальному шельфі або у виключній економічній зоні держави-члена та отримує або організувала отримання товарів, зазначених у першому підпункті пункту 2 статті 2 Регламенту (ЄС) 2023/956, на цьому континентальному шельфі або в цій виключній економічній зоні.

Оцінювач (assessor) – особа, призначена національним органом з акредитації для проведення (індивідуально або у складі групи) оцінки верифікатора.

П

Партія (batch) – це кількість палива або матеріалу, що репрезентативно відібрана, охарактеризована та передана як одне відправлення або безперервно протягом певного періоду часу.

Питомі вбудовані викиди (specific embedded emissions) – це вбудовані викиди на одну тонну товарів, виражені в тоннах викидів CO₂-еквіваленту на тонну товарів.

Попередній коефіцієнт викидів (preliminary emission factor) – означає припустимий загальний коефіцієнт викидів палива або матеріалу на основі вмісту вуглецю в його фракції біомаси та викопній фракції перед множенням на викопну фракцію для отримання коефіцієнта викидів.

Потік джерела (*source stream*) – означає: (а) конкретний вид палива, сировини або продукту, що спричиняє викиди відповідних парникових газів на одному або декількох джерелах викидів у результаті його споживання або виробництва; (б) конкретний вид палива, сировини або продукту, що містить вуглець і включений у розрахунок викидів парникових газів за методом масового балансу.

Прекурсор (*precursor*) – означає простий або складний товар, який має вбудовані викиди, не дорівнює нулю, і який визначено як такий, що знаходиться в рамках системних меж для розрахунку включених викидів складного товару, означає будь-який вхідний матеріал у виробничий процес, включений до переліку товарів, викладеного в Додатку I до Регламенту (ЄС) 2023/956.

Прийнятна система моніторингу, звітності та верифікації (*eligible monitoring, reporting and verification system*) – означає системи МЗВ за місцем реєстрації установки для цілей схеми ціноутворення на вуглець, або обов'язкових схем моніторингу викидів, або схеми моніторингу викидів на установці, яка може включати верифікацію акредитованим верифікатором.

Провідний аудитор СВМ (*CBAM lead auditor*) – аудитор, відповідальний за керівництво та нагляд за групою з верифікації, який відповідає за проведення верифікації та звітування про верифікацію звіту оператора про викиди.

Проксі-дані (*proxy data*) – означає річні значення, які емпірично обґрунтовані або отримані з визнаних джерел, і які оператор використовує для заміни набору даних з метою забезпечення повної звітності, коли неможливо отримати всі необхідні дані або коефіцієнти за відповідною методикою моніторингу.

Прості товари (*simple goods*) – це товари, вироблені в процесі виробництва, що потребує виключно вхідних матеріалів (прекурсорів) та палива з нульовими вкладеними викидами.

Процесні викиди (*process emissions*) – означає викиди парникових газів, крім викидів від спалювання, що виникають у результаті навмисних та ненавмисних реакцій між речовинами або їх перетворення для основної мети, іншої ніж генерація тепла, включаючи наступні процеси: хімічне, електролітичне або пірометалургійне відновлення металевих сполук у рудах, концентратах та вторинних матеріалах; видалення домішок із металів та металевих сполук; розкладання карбонатів, включаючи ті, що використовуються для очищення димових газів; хімічний синтез продуктів та проміжних продуктів, де вуглецевмісний матеріал бере участь у реакції; використання вуглецевмісних добавок або сировини; хімічне або електролітичне відновлення металоїдних оксидів або неметалевих оксидів, таких як оксиди кремнію та фосфати.

Прямі викиди (*direct emissions*) – це викиди в результаті процесів виробництва товарів, включаючи викиди від виробництва тепла та охолодження, що споживаються під час процесів виробництва, незалежно від місця виробництва такого тепла чи охолодження.

Р

Реєстраційний та ідентифікаційний номер економічного оператора (номер EORI) (*Economic Operators Registration and Identification number (EORI number)*) – означає номер, призначений митним органом під час здійснення реєстрації для митних цілей відповідно до статті 9 Регламенту (ЄС) № 952/2013.

Рекомендовані покращення (*recommended improvements*) – означають методи моніторингу, які є перевіреними засобами забезпечення вищої точності даних або меншої схильності до помилок, ніж при застосуванні лише мінімальних вимог, і які можуть бути обрані на добровільній основі.

Ризик верифікації (*verification risk*) – ризик (спричинений притаманним ризиком, ризиком контролю або ризиком того, що верифікатор не виявить суттєвого викривлення), що верифікатор висловить некоректний висновок, коли звіт оператора про викиди містить суттєві викривлення.

Ризик контролю (*control risk*) – схильність параметра у звіті оператора про викиди до викривлень, які можуть бути суттєвими, і яким не можна запобігти або виявити та виправити своєчасно системою контролю.

Рівень активності (*activity level*) – означає кількість вироблених товарів (виражену в МВт-год для електроенергії або в тоннах для інших товарів) у межах виробничого процесу протягом звітного періоду.

Рівень впевненості (*level of assurance*) – ступінь впевненості, який верифікатор надає у звіті про верифікацію, виходячи з мети зниження ризику верифікації відповідно до обставин завдання з верифікації.

Рівень суттєвості (*materiality level*) – кількісний поріг або точка відсікання, вище якої верифікатор вважає викривлення (окремо або в сукупності) суттєвими.

Розрахункові коефіцієнти (*calculation factors*) – це нижча теплота згоряння, коефіцієнт викидів, попередній коефіцієнт викидів, коефіцієнт окиснення, коефіцієнт перетворення, вміст вуглецю або частку біомаси.

С

Сертифікат CBAM (*CBAM certificate*) – це сертифікат в електронному форматі, що відповідає одній тонні CO₂-еквіваленту вкладених викидів у товарах.

Складні товари (*complex goods*) – означають товари, відмінні від простих товарів.

Стандартне значення (*default value*) – означає значення, розраховане або отримане на основі вторинних даних, що представляє вбудовані викиди в товарах.

Стандартні умови (*standard conditions*) – це температура 273,15 К та тиск 101 325 Па, що визначають нормальні кубічні метри (нм³).

СТВ ЄС (EU ETS) – це система торгівлі квотами на викиди парникових газів у межах Європейського Союзу щодо видів діяльності, перелічених у Додатку I до Директиви 2003/87/ЄС, окрім авіаційної діяльності.

Суттєва невідповідність (*material non-conformity*) – невідповідність, яка спричиняє суттєве викривлення.

Суттєве викривлення (*material misstatement*) – викривлення, яке окремо або в сукупності з іншими викривленнями перевищує рівень суттєвості або може (на основі професійного судження верифікатора через свій розмір та характер) мати вплив на загальний обсяг задекларованих викидів або іншу релевантну інформацію.

Т

Тонна CO₂-еквіваленту (*tonne of CO₂екв*) – означає одну метричну тонну CO₂ або кількість будь-якого іншого парникового газу, переліченого в Додатку I Регламенту 2023/956, з еквівалентним потенціалом глобального потепління.

Точка вимірювання (*measurement point*) – означає джерело викидів, для якого використовуються системи безперервного вимірювання викидів (CEMS), або поперечний переріз системи трубопроводів, для якого потік CO₂ визначається за допомогою систем безперервного вимірювання.

Точність (*accuracy*) – означає близькість узгодженості між результатом вимірювання та істинним значенням конкретної величини або еталонним значенням, визначеним емпірично з використанням міжнародно визнаних і простежуваних калібрувальних матеріалів та стандартних методів, враховуючи як випадкові, так і систематичні фактори.

Транс'європейська система (*Trans-European system*) – означає сукупність взаємодіючих систем, обов'язки в яких розподілені між національними адміністраціями та Комісією, і які розроблені у співпраці з Європейською Комісією.

Третя країна (*third country*) – означає країну або територію за межами митної території Європейського Союзу.

У

Уповноважений декларант СВМ (*authorised CBAM declarant*) – означає особу, уповноважену компетентним органом відповідно до статті 17 Регламенту 2023/956.

Установка (*installation*) – означає стаціонарну технічну одиницю, де здійснюється виробничий процес.

Ф

Фактичні викиди (*actual emissions*) – це викиди, розраховані на основі первинних даних виробничих процесів товарів та виробництва електроенергії, спожитої під час цих процесів.

Фракція біомаси (*biomass fraction*) – це відношення вуглецю, що походить з біомаси, до загального вмісту вуглецю в паливі або матеріалі, виражене у вигляді частки.

Фугітивні (летючі) викиди (*fugitive emissions*) – це нерегулярні або ненавмисні викиди з джерел, які не є локалізованими, або занадто різноманітні чи малі, щоб контролюватися індивідуально.

Функціональна одиниця (*functional unit*) – означає еталонну одиницю, що використовується для розрахунку вкладених викидів у товари.

Ц

Ціна на вуглець (*carbon price*) – означає грошову суму, сплачену в третій країні в рамках схеми скорочення викидів вуглецю у формі податку, збору або мита, або у формі квот на викиди в межах системи торгівлі викидами парникових газів, розраховану на основі парникових газів, на які поширюється такий захід, і вивільнених під час виробництва товарів.

Я

Явний розподіл потужності (*explicit capacity allocation*) – означає розподіл транскордонної передавальної потужності окремо від торгівлі електроенергією.

Додаток 2. Перелік джерел інформації

1. Регламент (ЄС) 2023/956 Європейського Парламенту та Ради від 10 травня 2023 р. **про встановлення Механізму прикордонного вуглецевого коригування** (*Regulation (EU) 2023/956*). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/956/oj/eng>
2. Регламент (ЄС) 2025/2083 Європейського Парламенту та Ради від 8 жовтня 2025 р. **про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2023/956 щодо спрощення та зміцнення Механізму прикордонного вуглецевого коригування** (*Regulation (EU) 2025/2083*). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2025/2083/oj/eng>
3. Імплементативний регламент Комісії (ЄС) 2023/1773 від 17 серпня 2023 р. **про встановлення правил застосування Регламенту (ЄС) 2023/956 щодо зобов'язань зі звітності для цілей Механізму прикордонного вуглецевого коригування протягом перехідного періоду** (*Implementing Regulation (EU) 2023/1773*). URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2023/1773/2024-10-31/eng
4. Імплементативний регламент Комісії (ЄС) 2024/2649 від 10 жовтня 2024 р. **про виправлення шведської версії Імплементативного регламенту (ЄС) 2023/1773** (*Implementing Regulation (EU) 2024/2649*). URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2024/2649/oj/eng
5. Імплементативний регламент Комісії (ЄС) 2024/3210 від 18 грудня 2024 р. **про встановлення правил застосування Регламенту (ЄС) 2023/956 щодо Реєстру СВAM** (*Implementing Regulation (EU) 2024/3210*). URL: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2024/3210/oj
6. Імплементативний регламент Комісії (ЄС) 2025/486 від 17 березня 2025 р. **про встановлення правил застосування Регламенту (ЄС) 2023/956 щодо умов та процедур, пов'язаних зі статусом авторизованого декларанта СВAM** (*Implementing Regulation (EU) 2025/486*). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202500486
7. Імплементативний регламент Комісії (ЄС) 2025/2550 від 10 грудня 2025 р. **про внесення змін та виправлень до Імплементативного регламенту (ЄС) 2024/3210 щодо Реєстру СВAM** (*Implementing Regulation (EU) 2025/2550*). URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2550/oj/eng
8. Імплементативний регламент Комісії (ЄС) 2025/2549 від 10 грудня 2025 р. **про внесення змін та виправлень до Імплементативного регламенту (ЄС) 2025/486, що встановлює правила застосування Регламенту (ЄС) 2023/956 Європейського Парламенту та Ради щодо умов та процедур, пов'язаних зі статусом авторизованого декларанта СВAM** (*Implementing Regulation (EU) 2025/2549*). URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2549/oj/eng
9. Імплементативний регламент Комісії (ЄС) 2025/2547 від 10 грудня 2025 р. **про встановлення правил застосування Регламенту (ЄС) 2023/956 щодо методів розрахунку викидів, вбудованих у товари** (*Implementing Regulation (EU) 2025/2547*). URL: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2547/oj
10. Імплементативний регламент Комісії (ЄС) 2025/2621 від 16 грудня 2025 р. **про встановлення правил застосування Регламенту (ЄС) 2023/956 щодо визначення**

стандартних значень (default values) (Implementing Regulation (EU) 2025/2621). URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2621/oj/eng

11. Імплементативний регламент Комісії (ЄС) 2025/2620 від 16 грудня 2025 р. про встановлення правил застосування Регламенту (ЄС) 2023/956 щодо розрахунку коригування на безкоштовні квоти (Implementing Regulation (EU) 2025/2620). URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2620/oj/eng
12. Імплементативний регламент Комісії (ЄС) 2025/2548 від 10 грудня 2025 р. про встановлення правил застосування Регламенту (ЄС) 2023/956 щодо розрахунку та публікації ціни сертифікатів СВАМ (Implementing Regulation (EU) 2025/2548). URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2548/oj/eng
13. Делегований регламент Комісії (ЄС) 2025/2551 від 20 листопада 2025 р. що доповнює Регламент (ЄС) 2023/956 шляхом визначення умов надання акредитації верифікаторам, контролю за акредитованими верифікаторами та взаємного визнання органів з акредитації (Delegated Regulation (EU) 2025/2551). URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2025/2551/oj/eng
14. Імплементативний регламент Комісії (ЄС) 2025/2546 від 10 грудня 2025 р. про застосування принципів верифікації задекларованих вбудованих викидів (Implementing Regulation (EU) 2025/2546). URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2546/oj/eng
15. Імплементативний регламент Комісії (ЄС) 2025/2619 від 16 грудня 2025 р. про встановлення правил обміну інформацією між митними органами, Комісією та компетентними органами (Implementing Regulation (EU) 2025/2619). URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2619/oj/eng
16. Імплементативний регламент Комісії (ЄС) 2025/2210 від 31 жовтня 2025 р. щодо товарів СВАМ, ввезених на континентальний шельф або у виключну економічну зону держав-членів (Implementing Regulation (EU) 2025/2210). URL: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/2210/oj